

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 · SAN SEBASTIAN · TEL. 26666 · PREZIOA 3 PEZETA

Lenengo Idaz-Leiaketa Euskeraz MIKEL MENDIZABAL LENENGO SARIA ETA BIGARRENA MIKEL ELORTZA

Mikel Elorza, bigarren sariaren irabazlea dugu orain gure aurrean. Mutiko auen arpegi zoriontsua ikusteak inguruko guziak ere zorintsu egiten dituzte. Bere poza ezin izkutatu du, geitxo da bere barrenean gordetzeko. Geitxo dena egi izan ditekene edo ametsetan ez ote dan ari pentsatzeko.

—Bejondeizula Mikel. Euskalerriko neska-mutiko guziak zuen esanak irakurri nai dituztenez galdera batzueri erantzungo al diozu?

—Bai orixe.

—Ekiteko, zenbat urte dituzun esaiguzu.

—Amabi urte ditut.

—Amabi urte bakarrik eta sariak irabazten ekinia zeraz, euskera bapo da zuekin. Nungoa zaitugu?

—Jaio Donostia'n, baiño bizi, Ernani'n bizi naiz.

—Sariren bat irabazteko itxaropenik bai al zenduen?

—Ez ta pentsa ere. Coca-Cola'koak eskutitza biali zidatenean esanaz nere lana amar sarituen artean zegoela, orduan ekin zioten lo galtzeak. Igande goiza iritxi ta Kursaal'era joateko irrikiz giñan guziok, etxeko denak ni bezin urduri.

(12'garren orrialdean jarraitzen du)

Donostia'ko Liceo Santo Tomas'eko ikasle dan Mikel Mendizabal leenengo sariaren irabazlea.

EUSKALTZAINDIAK EZIERA TA JAKINTZA MINISTROARI ESKABIDEA

Euskaltzaindia'k egin berri dio —gabonilla'ren 20'an— eskabide garrantzitsu bat Eziera ta Jakintzako Ministro jaunari. Eskabide ori, euskeraren alde izan da ta onela dio:

«EZIERA TA JAKINTZAKO MINISTRO GUZTIZ GARAIARI».

Bilbo'ko Ribera, 6'garrenean bere Lan-etxea duan Euskaltzaindia'k, bear dan begirapenez au adierazten du:

Euskal Izkuntza aztertzeke ta zabaltzeke asmoz, Gipuzkoa, Bizkaia, Araba ta Naparroa'ko Diputazioen babespean, 1918'garren urtean Euskaltzaindia sortu zanetik, onek bere eñiaren alde alegiñak egin ditu.

Aitatutako Aldundi edo Diputazioak, beren egitekoen barruan, laguntza aundia eman izan diote arrazkero asmo oni.

Baiña gure egun auetan euskerak dituan bizigune larrialdiengatik, Euskaltzaindia Z. G.'rengana jo bearrean arkitzen da aberriaren altxor dan izkuntz onen biziak bearreko dituan bideak goitik ar ditzazun.

Onela gure jakintza babesten bai-tegu.

Irakaskintzako legezko bidetan euskera onen biziak gure gizarteari eskatzen dion babesik ezpaitaukagu; Euskalerriko bizilagun geienak gogo biziz nai dute, izkuntza au ofizialki nolabait sar dedilla ikastola ta beste irakaskintzako etxe guztietan.

Onela, euskera indartuaz, bide batez gorago jaso al izango litzake euskeldun errietako jakintza mailla, ikastoletan aurren lenengo ikasaldiak orain arte baiño burutsuago eramanaz eta gaurko irakas-bideak eskatzen dituzten legeak beteaz.

Gauza oiek guziengatik, Euskaltzaindiak, Uztailaren 29'garrenean, ao batez Z. G.'rengana jotzeko asmoa artu zuan, zure Zaigo edo Ministerioak erabaki auker ar ditzan:

Araba, Gipuzkoa, Bizkaia ta Naparroa'ko Gobernu-ikastola batzuetan, zer gerta ikusteko, euskerazko lanak irakurtzeko ta idazteko saioak antolatu ditezela. Saio auker Irakasleen eskuetan utzi ditezke, edo-ta laguntzaille batzuek izendatu ditezke lan ortarako. Izentapen auker Gobernuak edo Euskalerriko Diputazioak erabaki bitzate. Ikasaldi auker oso onurakorrak izango lirake; onela, aoz itzegiten bestetan eztatiten euskaldun askok, beren izkuntza sakonkiro ta sustraikiroago ikasi al izango bai-luteke. Saio auker, gramatika ta elertia ikasteko artzen diran orduen barruan sar ditezke.

Guziei eman bekier aukera, beren borondatez, irakurketa, euskeralbenak, idazkera ta gramatika azterketak egiteko, bai aurren ikastoletan, bai Erdi-Irakaskintzako ikastetxetan. Azterketa oietan, bakoitzari bere maillan, azterketa oiek nolatan atera zaizkion agiri batean adierazi bekio. Agiri au iristearren biziago ikasiko luteke ikasleak eta agiri ortako oniritziak bakoitzaren alde agertu al izango dira zenbait alditan.

Zaigo edo Ministerio orrek, eredu bezela sortu bitza, zer gerta ikusteko, aurrentzako erderazko ta euskerazko ikastolak, bi izkuntzetan batera eramanak. Bi izkuntzetan eskeintzen dan irakaskintzak, euskeldunoi, ikas-gaien jakite sakonagoa ezezik, erderaren eza-guera beteagoa sortzen bai-tie. Bi izkuntzetan egindako lenengo ikasaldien agiria, ikastaro bakoitzaren azkenean emango litzaielike ikasleei.

Araba, Bizkaia, Naparroa ta Gipuzkoan, antola bitez Institutoen laguntzaille bezela, beste ikastetxe batzuek, Erdi Irakaskintza bi izkuntzetan emateko, zer gerta ikusi arte. Bai ikastetxe auker eta bai aurren ikastola-ereduok, Euskaltzaindiaren babespe ta zuzendaritzapean eraman ditezke, ortarako Ministerioak onartu dezaken bidez.

Bilbo, Donosti, Iruñe ta Gazteiz'ko Maixu-Maistren Ikastetxetan, antola bitez euskal-ikastaroak, lenengoa asierakoa ta bestea garaigoa. Ikastar oietan gramatika ta idazle-irakurketa erakutsiko lirake. Ikasaldi auetara, Maixu ta Maistrak borondatez etorri ditezke, gero, len esan ditugun ikastoletan eta ikastetxetan aitatutako lan egin al izan dezaten. Ortarako gaituko lirake ikastaro auetan.

Sor bitez ere, zenbait Unibersidade ta goieneko Irakaskintzan euskera ikasi ta aztertzeke ikastaro egokiak.

Euskaltzaindiari laguntzeko, Ministerioak izendatu beza bear dan dirulaguntza, bai aiatatu diran ikastetxetan bere lana egiteko, bai ikastoletako liburuak argitaltzeko ere. Egiteko onetan, Euskaltzaindia beti Ministerioarekin itzegiñaz arituko litzake, ta noizean bein, egiteko au nola dijoan berri emanaz Gobernuko Begiraleei.

Euskaltzaindiak, Z. G.'ren berri dakiala, ta irispide zuzen ortan bere itxaropena jarria duala, au eskatzen du:

Z. G.'ak onez ar dezala agiri au, ta bertan adierazten diran xetasun guziak ongi aztertuz, Euskaltzaindiaren eskabide onetan aiatzen diran egitekoak lenbailen betetzen asteko lege ta aginduak eman ditzala. Au da begiramen osoz Z. G.'tzari eskatzen diona gure Euskaltzaindiak.

Jainkoak Z. G. urte luzetan gorde beza».

Valenti

URRE-LANAK

plaza de zaragoza, 2. - Urrut. 11825

antziña-gauzak

erredizak

bezuza-gaiak

erregaluak

GIPUZKOA

EIBAR

GURE GOTZAI

Gutziz agurgarria dan Lorentza Bereziartua Balerdi Jauna Eibar'en izan barria dogu. Bertoko eleiza guztietan umiei sendotza emoten etorri yakun. Eta bere egitekua egin ondoren, Soraluez, Mutriku eta Mendaro'ra yon zan eta andik barriro gurera Arrate, Azitain eta Agiñaga'ko eleizetan be bertoko umiak sendotzera.

ILL YAKUZANAK

Lotazillaren bederatzian, Josefa Garagarza Agirregomezkorta; andre egitan zintzo eta maratza. Bere sendi osoari geure samini agurra bialduten dotzugu. G. b.

Egun berean, Remigia Albizuri, larogeigarrenian ebillan andre onona. Bere senar eta seme-alaba guztiei, lerro onein bidez, geure atseka-be, agurra erakutsi gurotzet. G. b.

Lotazillaren 17-an, Maria Unzeta Ibarzabal andre elizkoi eta etxeko-andre jatorra izana. Bere senar Jose Inazio Garate eta bere sendi osoari geure samini agurra bialtzen dotzugu. G. b.

Zeruan izan bitez irurak.

IDAZLEI DEYA

Eibar'en ainbat eta ainbat euskalzale eta euskalidazle izan, eta astian-astian, txandaka, ZERUKO ARGIA'rako erriko goraberak bialduteko beste ez ete gara izango? Lotsagarria eta euskalzaletasun us-tela litzake.

Ia Urte Barrietan asten garan. Ekin dotzat neuk. Ia nok yarraituten daustan. Itxartu lozorrotik Txepetx, S. M., Bidondo t.a.

ARRATE ZALE

ORIA'KO ALEGI

EGU-BERRI ABESTIAK

Urte-ero bezelaxe, umetxoak egunez eta gazteak illunabarrez, alaitu dizkigute euren pakezko eta maitasunezko abesti gozoz gure atari eta kaleak.

Maitasuna eta pakea: orra or izki larriz idatzi bear genituzken itz bi. Aoa bete eta biotzari gañezka egiñ arazten dieten bi itz mamitsu eta mardulak. Maitasuna izanik Jesus aurak ekarri zigun agindu nagusia, gu bere anaiok, izenez bere sallek-koak geranok gorrotoa degu gure artean elburu; aundikeria, ezin-ikusia, indarraren babesa, arrokeria, bigabeko salaketa, gezurra gandordun eta lotsagarrikeri oiek guztien estalki eta kerizpe, Eleiza.

Egi-gosea egiz asetzen zuan Jesus'ek; maitasun egarria laztanez. Ogi eskatu ziotenean etzituan makildu eta ebaki berari jarraiki zebiltzanak, egi-iturriaren billa zebiltzanak baikiz ogi gozoz ase zituan euren urdallak.

Alegi'ko gazteok, gure biotza Belen'go estalpetxora zuzendurik, auxe eskatzen diogu Jesus aurari: Zabaldudea dezaigula lenbaitlen bere ikasbidea gure errian, Euskal-errian eta ludiguzian. Agertu dezaizkigula azkein konzilioko erabakiak zuzen eta garbi bañan ez guri ondo datorrigun bezela. Eman dezaizkigula guraso, irakasle, erri-gizon, Eleiz-gizon zuzen eta tolesik gabeak. Jaso ditzala lakariak ezkutapekorik geldi ez dedin. Aska ditzala lotzen gaituzten kate guztiak eta azkenik maitasunezko pake gozo eta zorionsuan azken arnas arte bizitzeko zori izan dezagula, bakoitzak bere sorterrian.

EZKONTZA

Inazio Mugika eta Isabelita Urdangarin'ek ere artu dute Jesus auraren maitasunezko albiste eta egun gutxi barru ezkontzako kate gozoan loturik batutzeko asmoetan dira. Zorionak.

BOSTOK

ERRENDERI

URTE-BERRI ON!!

Yainkoak deigula urte-berri on eta zorionsu bat, irakurle. Atzean utzi degun ori ez da ainbestekoa izan. Izkuntza'k aurrera egin ote du? Nik baietz uste. Okerrak izan oi dituzte, bañan ez da atzera begira bear, aurrera baño. Ainbeste lan dago egiteko...

Oroitu gaitzen, Axular'en «Gero»'ko zati artaz: «Anhitzetan egiten digute etsaiek, hanbat ongi eta ontasun, nola adiskideek, eta bai batzutan geiago ere. Zeren etsaiek, geure faltak erranez eta hetaz erantzute eginez, emaiten derakute okasino ernatzeko, iratzartzeko, falta eginen emendatzeko, erremediatzeko eta bai are aitzinerat geiago egiteko».

ZAMALBIDE'KO BERRIAK

Igandez meza entzutera Zamalbidere'ra joanak gaituzte. Ez zitzaigun damutu. Ura meza'ren ederra. Neskatil zortzikote batek bai ondo abestu ere. Gero esan zigutenez igandero bi meza izaten omen dira, bat goizeko 7'etan eta bestea 10'etan. Mendira goiz joan nai dute-nak edo ta beranduxeago paseotxo bat eman nai dutenak aukera ederra dute eliz ortan meza entzuteko.

ERRUKI-ETXEA BERRITUTA ZABALTZEA

Dakizutenez, suak kalte aundiak egin zitun orain urte bete pasatxu gure Erruki-Etxean. Lan gogorra egin da bera berritzen eta antolatzen. Bukaera ematen ari diran ezkerro, berriz irikitzea ta gure zarrak Donosti'tik Errenderi'ra ekartzea datorren Errege Egunean Izango da. Ori dala-ta jai ederrak egiteko asmotan dira gure erri-agintariak.

APAIZ BERRIA

Gure eliz nagusirako ta D. Antonio Munduate'ren ordeiz, D. José Maria Astigarraga jauna izendatu dute. Ongi-etorri gure arterial!

IKASTOLA BEDEINKATZEA

Datorren Iru-Errege egunez izango degu Euskal-Ikastol berria'ren bedeinkatzea. Bertan bilduko dira ikastolako aurtxo, guraso, bazkide ta abar eta jaialdi eder bat eratuko da.

TXABOLAK

Alkate jaunaren aginduz, erri barruan arkitzen diren txabol, txerri-toki t'abar sei illabete barru kendu bearrean dira. Obeditzen ez duna zigortua izango da.

BESTE MEZA EUSKERAZ

Urte berriak berri on bat dakarkigu. Iztieta'ko elizan, igande ta jai egunetan arratsaldeko 6 1/2'etan euskeraz'ko Meza izango degu aurre-rantzean.

Beraz irakurle, igande arratsaldetan meza entzun bear ba-dezu eta zure izkuntzan ba-dezu nora joan, Iztieta'ko eliz berrira.

Gaurko lan au intzentzu usaiduna atera zaigu.

AÑARBE

AZPEITI

J.O.C. ETA J.I.C.F. ELKARTURIK

Abenduan 18'an J.O.C. eta J.I.C.F. ko militante gazteak elkarrekin, egin dituzten itzaldi eta elkar izketari bukaera eman zitzaizen.

Euren egitekoa elkar ezagutu ondoren bien artean batasun bat irixtea izan da. Asmo au sortu zitzaizen, parroki alderdiko gazte elkarteak, naiz eta ekintza berdiñekoak izan, talde banatuetan biltzen zirala ikustean, eta jakina orrela euren asmo eta gogoak ezin bete dituztela.

Erabillitako gaiak auek izan dira:

1. Militante zer dan eta zer izan bear duan.
2. Langilletasuna eta langille konzientzia.
3. Langille arteko elkartasuna, nola?
4. Seglarren apostoladuko lana.
5. «Revisión de vida», deritzen dioguna.

Baita ere ikusi zuten elkarte auri gazteak eskatzen duan gaurkotasan bat eraman bear zitzaiola, eta orregatik euskaldun instituzio bat izatera iritxi biar zuela.

UMEEN JAI ALDIA

Abenduak 19, Soreazu antzokian, erriko ikastolako umeak, euren jai aldia izan zuten. Bertan erriko Udal-Etxeak eratutako bigarren idatz sariketan irabaztun iritendako umeen lanak irakurri ziran, lan ego-kiak irudituz zaizkigu, bañan gauz batekin konturatu gera, sariketa onetan, euskeraz eta erderaz egin-

dako lanak ziran, eta euskerazko lanetatik sariturik ez da irten, au zergaitik ote dan galdetzen degu. Leikena da euskerazko lanetan lenen mallakorik ez arkitzea, bañan, erabakiak artzeko garaian: Kontuan izan ote da beren ikaskizun dena erderaz artutako umeak, euskeraz egindako lan oiek duten meritua? Ez ote da gertatu, umetxo bateri entzun genion bezela: «Erderaz egin bearko diñau, euskerazko lanari saririk etzonabe eta emango». Gure iritziz ohea izango litzake euskerazko lanentzan sari bereziak ipintzea.

Bañan onekin baño geiago beste gauz batekin arritu gera. Jai aldi orretan onen bezela erakutsi zai-guna «Tuna» deritzen diogun talde ori izan da, jende guzia txoratu-rik, gure umeak kalean gora eta bera, jantzi beltz eta gañerako kitarra eta tresna guztiak, abeslari ikustean. Zearo itxutxak algaude, errian orrelako zerbaiten bearra bagendula esaten degun garaian? benetan esan, ez dakigu zer ezan nai daukan gure errian orrelako talde batek. Orain artekoan, euskal abesti talde denak, atzeratu egin bear izan dute, ez bai zuten erriaren laguntzarik, eta orain guraso denak pozik beren umeak prantatzen, eta talde au aurrera jarraitu dezan lanean. Itxura danez, gure umeak euskal abestiak ondo ikasiak dituzte, edo bestela oioturak mudatuko zian eta oraingo lege berria, lendabizi erbestekoa eta gero etxekoa ezagutzea izango da.

IDAZLEAK

Txoko onetatik gure irakurle guzioi, dijoan urteari bukaera on-on bat ematea opa diegu, eta datorrenantzako asmoak oraindik obeak izan ditzagula denok. URTE BERRI ZORIONTZU.

EUSKAL-ZALEAK

AZKOITIA

ZERUTXO

Orain arte illa egon bada ere, jakin degu A. C.'ko gazte batzuek berriro bizia ematea erabaki dutela lenago idazten zan Zerutxo erriari. Orri onetan azaltzen ziran Azkoiti'n illaren buruan gertatutzen ziran gauz guztiak, ta egia esan bear bada, beren txokotik kanpora bizi diranentzat ez zan gauz ederragorik illean beñ orri au artze baño. Ederki zijoan gauza, ta gutxiena uste genduanean ziara ixildu zitzaigun, ta orrela gelditu zan gauza. Baña orra or beste gazte batzueri nola bururatu zaien, ta ikusten degunez berriro gure «ZERUTXO» irakurtzeko modua izango degu noski. Zorionak gazte auri, jarraitu aurrera ta egin lana. Esnatu gaitzela guztiok ba degu ordua ta.

ZORIONAK

Illaren 14'ean egun ospetsua noski) bete ditu bere urteak, azkoitiko erriak ainbat zor dion Aita Madinabeitiak. Ori dala eta Ikastola Profesional'eko mutil ta neska ondo baño obetuago igaro zuten eguna. Goizean meza donea entzun zuten, ta gero ondorenean egun guztian jai-aldi asko euki zituzten. Aizkur jokua, txirrinda jokua, ostikoketa ta abar. Arratsaldean berriz, seiretan Olinpia antzokian, «La muerte de un pistolero» deritzaion zinea ikusi zuten. Bai, bai, ez dute gaizki igarotzen zuzendariaren eguna Profesional aldean. Egia esan merezi zuen orrelako jai-aldi bat jartzea. Zergaitik iñork ez du egin oraindik Azkoitia'gaitik Aita MADINABEITIA'k egin duan ainbat lan. ZORIONAK bada berari, ta azkoitiar guztiori deadar bat. Lagundu daiogun bear duan guztian, ta al degun guztia. Iñork laguntzarik merezi bada Aita Madinabeitia merezi du ta. Aurrera bada ta eskerrikasko ainbat ta ainbat lan azkoitiarren alde egin dezu-lako. ZORIONAK.

AMAIA

IRUN

AIZKOLARIAK

Añamendiz beste aldeko oyane-tan jo-ta-ke amar illabetez jardun oi diran napar gazte bikañak agertu dira, badatorzkigu etxe aldera. Eguberri etarako, jakina. Bosteunen bat etorriak izango omen dirala entzun degu, eta geyenak beñepeiñ eun milla inguruko «mordoxka» aurreraturik. Zintzo lan egiñ eta jatorri aurreraturako diruak noski. Aizkolarien artean amaikatxo eza-

gun etorriak ditugu. Yantzi, Ituren, Sunbilla, Aranatz, Legasa, Narbarte, Ezkurre Saldias, Zubieta, Elgorriaga, Donamari, Oiz, Urrotz, Erasun, Labayen, Etxalar eta Baztan aldeko zenbat adixkide oon ikusi, bostekoa estutu eta agurtzeko zoriona izan dugu. Gabonaldi paketsu bat izan, ongi irabazia bai dezute-ta.

GURE TXISTULARIAK

Zor aundia die Irun-ek gure txistulari zaarrei: Leon Arrieta eta bere bi lagun zintzo Zubeldiatarrai. Giza-dierdi batean beintzat berak eutsi eta iraunarazi diote gure artean euskal txistuari eta. «Irungo Atsegiñak» eta erri osoak eskertu bear litzukeala gizon langille abek eska-berria du Lekuona Jaunak. Bai, alaxe da. Iritzi berekoak gaituzu eta bear danerako ona emen gu ere.

ELIZ-BIDEA

Laister du gure Andre Mariaren Eleiz Nausiak berari dagokion sar-rera. Aurrez-aurre izango du. Ikusgarri geldituko dala eziñ ukatu. Aurreko etxetzar aundiarenak aurki egingo baitu. Beraz, naitanaiez ederk geratu bear. Zorionak ortan jardun duten guztiei.

MENDIBIDE TXUKUNDUA

Pikoketa aldian, Oyartzun-dik Aya-ko arkaitzetara dijoan basabide zabala berritzen asiak ditugu. Bearra ere ba zuan-da. Dana dala, eskerrik asko artarako neurriak artu dituzten guztiei, Gipuzkoa-ko agintarrietatik asita. Atsegiñ izango da datorren udaberrian inguru aietantxe, bide ona izan ezkerro.

TXANTXANGORRI

AMASA-BILLABONA

ERIoTZA

Gaitzaldi laburra igaro ondoren, Abendua'ren 8'an il da Urdapille'tar Gregorio. Ez genduan uste gaxorik egon bear zuenik, bañan uste-gabeko eritasun batek menperatu ta, eriotza arkitu du. Jaun-altsuak orrela naiko zuan ta Bereganatu du.

Bere anima'ren alde egindako elizkizunetara jendetza aundia bildu zan.

Lerro oien bidez, artu bezate sendikoak, gure samini-agurra. Goian bego, lagun Gregorio.

OSATUA

Donosti'ko sendakola batean denboraldi labur bat igaro ondoren, etxeratu da Ayestaran'tar Remijio. Pozik, ongi-etorria ematen diogu.

EURITSU

Aspalditxo euri ugariak izan ditugu ta aspertu gaitu geionok egualdi busti onek. Noizpait atertuko aldu!

URTE BERRI

Aintza Jauna'ri zeru goietan ta pakea lurrean... ¡Pakea, bai! Aldendu ditzagun bein betiko, «alkar ezin eramana». Saia gaitzen, alegindu gaitzen pixka bat obeak izaten. Lagun urkua gogartzen ta beakurtzen. Itz batean: alkar maitatzen. Onela iritxi'ko degu pakea.

ZERUKO ARGIA'n bidez ta biotz zabalez, Amasa-Billabona'ko biztanle guzioi, zorionik aundiena opa dizute.

URBIDE'K

BIZKAIA

MENDEXA

Kontzeziño egunean egiteko zan antzerkia, andik urrego domekan egin zan, antzezleriak bear dan lez gertutu barik egozala-ta.

Jaialdi ikusgarria izan zan. Tar-tean bertsolariak be izan ziran:

Gizaburua'ko abadea ta Abel Munategi. Bertso ederrak abestu eben. Jende asko batu zan Izpazter, Lekeitio, Amoroto, ta abarretik.

Guziak arriturik gelditu ziran. Au esaten eben:

«Erri txiki ontan zelan egon leike olako antzelari taldea?»

Alan da izan be!

Bosteun bizilagunera ezta irixten Mendexa, eta edonorako bildurrik eztaukon antzezleri taldea dago.

Errege egunean Lekeitio'rako eskatuta dago. Joango diralakoa gagoz.

Orduan izango dabe inguruko erriak gure antzezleriak lanean ikusteko era ederra.

Santa Luzia eguna be ospatu gendun. Erriko baselizatxoan, goizeko amar da erditan, mezia izan zan. Berbalidia erriko abade barriak egin eben. Gai ederrak erabili zituan ulertu nai zuanarentzat.

Igaro dan illaren 26'an ezkondu zan amar urtez Luistarren kutxa-dun edo kajoro izandako Azentzio Laka, Amorotu'ko Bitori Maruri' gaz.

Zorionak!

TXAKARTEGI'TAR JOXE

A R A B A

GAZTEIZ

Udazkenaren azken-alde au, euskerazko ikasleentzako oporaldiak asten dira; eta, orregaitik, datorren amabost aldi onetan ez da entzungo irakasleen erakuspenik; baña Urteberriarekin asiko dira berriro ikas-taldiak.

Bi ikasle-talde dabilzt emen euskeraz ikasten, ta geyenak, neska-mutill zintzo ta gogo berokoak; alaitasun eta itxaropenez bizi dira, ta ondo ikasi dute ondorengo esakun au esaten: gertatzen zaiguna gertatzen zaigula ta ditugun larrialdiak ditugula, gu beti aurrera.

Irakurleentzako ere berri ona da, emengo euskaldunentzako meza ain ederra ta egokia degula azaltzea; igandero eguerdian, Brijida'tar Mojaen eleizan biltzen gera aita Irigaray ta guztiok; meza ontara etorri bear da, apaiz au zenbateraño zintzo ta ona dan ezagutzeko.

Aurten ere eliz ortan ospatuko da Gaboneko meza.

Eta Gabon —gabean, Gazteiz'eraño ere iritxiko da Olentzaro, kalezkale ibiltzeko, eta berarekin gure gazteak euskeraz abestutzeko. Gau otz ortan gaztedien abotsa entzungo degu. Nolakoia izango da abots ori? Itxaro penezkoa?

GOGOA'K

LAPURDI
BENAPARROA
XUBEROA

KANBO

Erriko agintariak eremu-lur bazter bat eskeiñi dute, fabrika-lantegiren bat egin gure dabenentzako.

BAIONA

Marthe Mendilahatsou anderea (Jake Bente jaun liburuzain eta bariemoteillearen amagiñarriba) il da Baionan. Leon Deunaren eleizan egin dira eleizkizunak.

«HERRIA» ASTEKARIA

Bizitasun aundia dauko Baionan argitaratzen duten «Herria» aste-ri euskaldunak. Bertsuak be emoten ditu, eta emon be edozelakoak ez gero... noiz geinka beintzat!

(8'garren orrialdean jarraitzen du)

Zeruko Argia

Zuzendaria:

JOSE IGNAZIO GABILONDO PUJOL

Naparroko-Kantuari ta Aragoiko Kaputxinoak argitaratua.

(Carlos III, 22. Pamplona) DONOSTIA

Oquendo, 22; tel. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtekoa ... 150 pta.
Erbestean ... 225 pta.
Aidez artu nai bada, galdetu.

Lerida Kataluniaren barruan geldituko da

Gertaera batek baztarrak arrotu ditu, batez ere Katalunia aldean.

Utsetik asi ta garagardoa bezela aparrez puztu da kontu au egun aue-tan. Zer zan zerabilten kontu ori? Auxe bakarrik: Lerida Katalunia'ko lurretik eten eta Aragoi barruan sartuko ote-zuten.

Mutil onak dira, ba, katalanak beren izena orrela galtzeko. Bereala jaiki dira leridatarrak eta denen aurrean ango Diputazioa, orrelako ametsik ez egiteko esanaz. Guziaz, beraz, aize utsa izan da.

—oOo—

Nolatan arrotu dute, ba, kontu ori? Ara: Gobernuko Sail bat Diruanto-laketa edo Ekonomi Sailla da. Onek, noizean bein bere Batzordearen bitartez, lurralde bakoitzeko diru-iturriak aztertu oi ditu.

Oraingo ontan ere, Lerida Ebro ibaiaren be-aldean dagoela ta bere leku orrek Aragoi'ko lurren antza sortzen diola, adierazi digute.

Batzordekoak, Aragoi'kin duan antz au agirian jartzea besterik ez du egin. Baiña bereala asi dira ameslariak.

Eta ametsak ez dute neuririk asmaketan asten diranean. Onela, ba, besterik gabe zurrurruak zabaltu ziran, eta zurrurru aiek au zioten: Lerida, bere Diruketa edo Ekonomi aldetik, Aragoi-koekin batuko zutela.

Baiña Batzordearen Azterpen aretan etzan orrelakorik aitatzen. Gaiñera nabarmen adierazten zan, azterpen ori oso pasaizoko gauza zala ta ez era-bakia. Jakina, Lerida Aragoi eta Katalunia'ko beste lurren artean arkitzen da, ta orregatik, gauza batzuek Aragoi'koen antzekoak ditu. Baiña lurralde oiek beren nortasun ezaguna dute, alkarren arteko etenik sortzeko.

Katalunia, lurrez, izkuntzez eta jakitez eta abar, eskualde garbia da. Al-karrekin lotuta agertzen dira lau probintziak. Ez ori bakarrik. Katalunia'k alako nortasuna dualako, Lerida'k Huesca'ko lenengo errietan katalan iz-kuntza sartu du. Beraz, besteraka egokiago zan esatea: alegia, Huesca Ka-talunia'ko lurrekin batuko zutela.

—oOo—

Auzi ori Euskalerritik kanporakoa da, baiña guretat erakutsi aundikoa dator. Euskalerriak ere bere lurak eta gizonak agiri-agiri ditu, beste lu-rraldetakoetatik etenak. banatuak. Euskalerrian ere, asko ta asko izan dira, etenak sortu nai izan dituztenak.

Batzuek, gure lurrari, onen txikia dalarik, bere mugak estutu nai izan dizkiote askotan.

Aspaldikoa da Napparroa, gure seme nagusia izana, Euskalerria ez-tala esatea. Beste iru lurraldeak, Bizkaia, Gipuzkoa ta Araba bakarrik sartzen dituzte, «Provincias Vascongadas» izenpean, eta Napparroa beti guregandik eten nairik ibilli oi izan dira. Gezur orren kontra, guk egia jarri bear degu bere tokian.

Arritzekoa da, gaiñera, onelako gezurak nolako indarra artzen duten gere artean ere, esanaren esanaz. Baiña guk eztegu oso urruti gora joan bear, gai ortan egia bere lekuan jartzeko. Orain eun bat urte idatzia da Mogel'en PERU ABARKA. Ta liburu ontan auxe irakurri diteke: naparrak «vascos» dirala ta beste euskaldunok «probtzianoak» edo beste zerbait. Beraz, euskal-izen jatorra naparrei dagokie urte zaarretan.

Gure jokaera, beraz, eten guzien kontra ta batasun guzien aldekoa izan bear du Euskalerriri dagokionez. Euskalerrriak ez du bere lurrik inñori sal-tzeko, ez banatzeko auzokoen artean. Naparrak pixka bat konturatzen ba-dira, au ikusiko dute kondairaren barruan: Napparroa izan zala len Euskale-rriko lurralderik nagusia, nortasunik aundiñekoa.

Eta gure gaitz guziak ortik sortuak dira. Euskaldunok mutillak izan gera beti, alkarren arteko istilluak asmatzeko. Ikamika ibiltze ori, oso etxekoa izan degu. Ortik gure asarreak etxe barruan. Ortik gure indarra galtzea. Ortik gure lurraren ezbearreko zatiketaz azken urte auetan.

Asarreak utzi ta orduea da Euskalerriko seme-alaba guziak alkarte estu batera ekartzeko. Euskal odoleko egin gaitu Jainkoak. Beraz, etxe ta odol bateko bezela, alkarregandik etetzeko biderik eztegu onartu bear. Euskale-rri osoa ta txoko bakoitza, gere-gereak bezela gorde bear ditugu; ta alka-rren arteko lokarrik ezin eten dezakegu. Alkartuta ere, ba-degu naikoa lan, gure etxea sendotzen.

ESKUTITZAK

Irakurle adixkide bati

Nere "Dizdirak" aspaldidanik ez dituzula irakurtzen esaten didazu. Baita oso ondo esana ere, nik idatzi ez ditudanak zail xamar zenuelako zuk irakurtzea.

Gizon oso "lanpetua" naizen aldetik, amaika aitzaki agertu nezaizkizuke ontaz. Baiñan kezkatu egin naiz zuk esandakoaren ondorez, eta batere aitzakirik ez di-zut azalduko.

Zuk esaten didazunez, bederik irakurle bat dauka-dala ziur nago orain, zerau zerana, alegia. Au ezta mes-preziatzekoa, gauza andia izaten bait da idazlari baten-tzat, irakurle bat arkitzea.

Egiztatua dago, izan ere, euskal irakurleak baiña euskal-idazleok ugariagoak gera. Guztiz tamalgarria oi da idazle batek bere buruari irakurri bear izatea, beste irakurlerik ez arkitu-ta. Ori dala-ta euskal-idazle geienok beti ari gera irakurle baten billa.

Eskatasun onek gogarazten dit "Buscón'en Bizian". Quevedo'k kondatutakoa, Dómine Cabra etxean gerta-tzen zana eta onen ikasle goseti gizarajoak nola ibilli bear ziran burrukaz, txitxiro soil bat arrapatzen saia-turik.

"Noté la ansia con que los macilentos dedos se echaron a nado tras un garbanzo huérano y solo que estaba en el suelo".

(Ingurukeri au barkatu. Goazen arira).

Zure gutuna irakurtzen nintzalarik, pentsatu det zu zerala nere gaurko txitxiro-irakurlea.

Itzetik arrapatu ta euki zaitut, adixkidel

Zuk esandakoak kezkatu utzi nau benetan. Eta uste det nere euskal-lan apalak ez dutela uts-egin bear aurre-rantzian "ZERUKO ARGIA'n".

Jakin arazten dizut, ordea, "Dizdirak" ez direla ja-rraituko ateratzen Gure egunak ain illunak dira-la-ta dizdikierietarako prest ez gaudela esan dit gazte-naiz-tar batek. Au ere ganbiatu bear degu beraz.

Nere idazti-mota berriak "EZKUTITZAK" artuko du izentzat. Eta ez bakarrik izena, egiazko gutunak izango dire ere nere emendik aurreko idazki oiek.

Zer esateko badegu guztiok, eta gañera, beti edo besteari, adiskideari naiz etsaiari, noizean bein ezku-titz bat izkiribatzea komeni da barnea zabaltzeko.

Gisa ontan, beintzat, ezkutitz bakoitzaren "destina-tarioa" —artzeduna dio Aita Mujika'k bere iztegi ya-yoan— izango det irakurle, gaur zu izen zaitudan be-zela.

Gipuzkoa'ko erri koxko batetik deitu didaten nexa-mutil batzuentzako izango da nere urrengo ezkutitza, Jainkoa lagun.

Millaesker zure irakurtzeagatik. Urrengo arte.

CARLOS SANTAMARIA

EGUBERRI!!!

Eguberriak, Gabon eta Urte-Berri jaiak!! Au poza ta au alaitasuna jendearen biotzetan.

Urte osoan lan ta nekeetan ibili ondoren, asterik-aste burrukaldi ta laztasunak inguruan amaika izan ondoren, edozeñek, bai onek ta bai arek, beragoko orrek eta goragoko ark, guztiak biotzak alai ta paketsu dituzte Eguberri jaiak eltzean.

Urte osoak, naiz laburra iruditua zaionari, naiz luze izan zaionari, ka-tramillak ugari esartzen dizkio bere bizitzan. Begiak beti aurrera begida eta beti denbora obeagoen billa, orrela goaz ilkor guztiok, orrela joan gera urte zaar onen bideetan. Batzutan neketsu, urrengoan itun, beste aldi batean poz txiki batez, baiña gure itxaropena beti aurrean dugularik. Beti etengabeko ibil-al-dian, atsedean bat izateko ere asti-rik gabe, igo ta igo, ibili ta ibili. Igotzearen igotzez eta joatearen joatez, ba-dirudi, gizona, bera, za-artuz dijoala urtearekin batean, eta gaztetasan piztu-aldi baten bea-rraen izaten da.

Eguberri edo Gabonak eltzean, or izaten du gizonak, bere atsedean al-ditxo, bere ametsaren arnas-bira, bere bizitzaren berritze bezela, be-re gazte-izatera. Naiz eta geienok urte bat geiago zenbatu edo kontat-u, guztiok itxaropen berri bat jar-tzen dugu gure biotzetan Urte Be-rria eltzen dala-ta. Izan ere, gizon-a-ren arnasa, bizi-nai arnasa alaitasu-nak eta bizi-pozak indartzen dute. Itxaropen gabeko gizona galduea da; espiritu gabe bezela litzake, ta Ur-te-Berri bakoitzean badirudi gizona berriztu egiten dala, gaztetu, berriz jaio, pozak eta itxaropenak sendo izaten bai ditu bere biotzak.

EGUBERRIAK: Jauna jaio da, eguna asi da, urte berria dator. Trixturakalde batera utzi eta al da-nik eta ondoen izatera egiten du ba-koitzak: sinismenduna izan edo si-nismengabea izan; biak alai, biak poz ta biak asmo onak. Jai alaiak. Urteak ditun jairik alaienak. Ez ba-koitzaren urtebetetze egunik, ez erriko pestarik, ez emakumearen ez-kontz —egunik, ez... ez dago Egu-berria lako jai alairik urtean. Kan-poan dan semea etxera etorriko da; atzerrian dan anaia etxeratuko da. Pamilia alkatu eta mai bero ta ede-rraen «Ator-ator mutil etxera...» abestuko dute pozik.

Ez lan eta ez nekerik. Joanak-joan. Lengoak aztu. Atsen bat egin, eta, indar berrituz, aurrera beste ur-te batera. Olio-azak, bixigu erre eta intxaur-saltza; marraskillo, turroi eta txanpana... gaur gu, gu baka-rrik. GU bakarrik bagina bezela, gure etxe zoriotsua bakarrik ba-litz bezela, GU mai eder eta boribi-llean. Baña...

Baño, ta, beste batzuekin aaztu-tzen gera. Bai, aitzu egiten gera: Gose diranekin; atzerrian itun lira-

kenekin; lanik gabe dagoanarekin; espetxean lizuntzen dagoen laguna-rekin, bai, supritzen dagoen orre-kin. Gu, gure mai eder ta ornituan, gu bakarrik bagina bezela. Baña anaia jasantzen, supritzen. Ta ez dago India'raño joan bearrik, ta ez dago gaurko Vietnam errukarri or-taraño eldu bearrik. Or izango di-tuzu zenbait gizorajo, inguruan: al-damenekoa eriotza larrian; aruntza-goko ori lanik gabe; beste auzoko ura kartzelan, bakarrik, zapaldua; aaztuta dugun beste aakoa atze-rrian... bai bata ta bai bestea beren maiteekin batean mai eder ta orni-tu ortan aseri eziñean, eziñean. Ta gu, GU bakarrik ba-giña bezela, NI bakarrik banintz bezela.

Egun eder ta alai auetan zerbait gogorapen izan dezagun axanpa la-rrian diran guzti oien alde. Ta, la-gundu, bai lagundu. Baña, nola la-gundu eriotzan dan ori? nola lagun-du atzerrian dan urrutiratu orri? nola gozatu kartzela otzean dan orren biotza? Nola berotu beartsu orren urdail gosetia? Nola, nola, no-la?...

Aitzu egiten gera, bai, aitzu. Ba-ña lagundu dizeaieku. Une alai ta itxaropentsu oietatik pixka bat al-denduko ba-giña, gela batean sartu eta bakarrik jarririk pentsatu, oldoz-tu... orixe bai, supritzen diran lagun ta anaiokin gogoratuko giñakela. Baña, nola lagundu? Zedorrek ja-kingo zenuke nola, gertakizun ba-koitzean. Otz dana, berotu; gose da-na bete; itun dana itxaropentsu biurtu; urruti dana «urbildu»; erio-tzean danari «berarekin» dagoela ikus-erazi; espetxean danari biotze-an argi ta maitasun zerbait jarri... Guztiak alaitu genitzake, guzti oiek Urte-Berri orren atean nabaizen —edo nabaitu nai duten— itxaro-pen eta zorian egarri bai dira.

Il-zorian danak, sendatu nai ba-du, Urte-Berri ortan sendatzeko ametsak izango ditu, ta etsita ego-nik il nai balu lenbaitlen zeruzorio-nera eldu nai du; gose danak eta la-nik gabe dagoenak urte berri ortan lan, jan eta ase-ametsak izango di-tu; atzerrian danak, luzaroan galdut-ako etxe ta erria berriz irabazteko asmoetan izango da; espetxean da-

nak, beste urte orrek berriz bere ama edo bere emaztearenganatz bat ekarriko diolako guran izango duzu.

Ba daude, bai, ba daude, gure auzoan, gure errian, gure Euskal-Errian bertan, laztasun oiek bio-tzean dituelarik mai eder ta ornitu ortan eseri ezin ditezken anaiak. Ez dakizute, nolako poza, NOLAKO MAITASUN MALKOA begian, ba-karti dan orren biotzera gure gogo-ratze-ezaugarri bat bialtzen diogu-nean. Ez dakizute, aaztuta dagoela uste duen orrek, zelako bizi-naia izaten duen bere lagunak zerbait zo-rión-nai bialtzen diotenean: bere-gan gaudela esan da, berarekin go-goratzen gerala esan da, goraintziak bialduta, Gabon-saritxo bat bialdu-ta, gurekin batean ikusi naiean gau-dela esan da, laister gurekin izango dugun usteetan gerala esan da... Ez da asko bear, supritzen dagoen bio-tza berotzeko ta alaitzeko. Gauza bat bakarrik. Berarekin maitasunez GOGORATU.

MAI ederra ardo onak, txanpa-nak, turroiak, bixigu erreak, saiez-kiak, kanta ta abestiak, soñuak, Eguberria, Gabonak, Urte-Berri egu-na, asmo onak eta itxaropenak. Gu-rekin ez dauden guzti oienganako gogorapen zintzo bat. Gugandik urruti, supritzen dauden oientzako zorion-nai bero bat. Mundu zaba-lean milla modutan axanpaz diran guztiak agur anaiok eta asmo on bat. Gure Euskal-Erri ta bere seme guztiak etorkizun-on opa-nai bat.

Mai ona, mai beroa, umorea... Eguberria. Geizki dana sendatu be-di; urruti dana etxeratu bedi; gose dana bete dedilla; kartzelan dana etxeratu bedi; txiroa goratu bedi; loa esnatu bedi; zapaldua ta lapur-tua buru-goi biurtu bedi; errukarri diran anai guztiak gozatu bitez; giltzapetuak diran erriak aske bi-tez... Jauna jaio bada, Eguberrietan zoriona guztiontzat.

EGUBERRIAK: Jauna jaio: mai ona, alaitasuna, bixigu erre, olio-azak, turroiak, txanpanak... Nire biotza, supritzen aizen orrengan.

«Ator, ator mutil etxera... gazta-ña ximelak jatera...».

IMANOL LASPIUR

ERREGEAK DATOZ...!

Inaki LINAZASORO

—Zer ekarri dizute erregeak?, —galdetu zion izeko neskazarrak Xa-biertxori. Eta onek, kopet-illun, ta erdi negarrez erantzun: —Ba es-kumuturreko erreleja.

Baiñan geldituta ordea...!

Ga'dera berdiña egin zioten bere anai Joxe Martin'eri.

—Neri ipini didate, benetako zaldi eder bat..., eta iges egin nau gaizto orreki Errege eguneko berriak, irriparez, pozik, adieraz zizkion here izeba'ri.

Xabiertxo, mutiko txintxua, ikastolan salatzen dana, lenengo ma-lhatara maiz azaltzen da. Lotsatia ordea, eta erabat ukor edo pes'mista. Ikaskidetatik ere, urruti dabil. Erregeak saritu naian Xabiertxo'n arre-ta, dendako ordularirik pollitena erosi diote, larruzko kaxa barrenean.

Erre'ejua, geldirik alajafia...! Eta utskerri onek, mutikoan poza on-datu du.

Joxe Martin berriz, biurri, alai, otimista ta jatorra degu, mundu guztian adiskide. Zeñek esan anaiak dirala orrekin desberdiñak?

Bere okerkeri guztiak zigortzeko, Sorkalde'ko Gaspar agurgarriak, jartzen du Joxe Martin'en ofetako ondoan, zaldian zima'ur pilla...

Eta sendiko biurrian biotz alaiak, zimaurrean, iges egindako zaldi bikaña ikusten...!

Zigortua, alaitu, saritua, aserretu.

Au komeriya!

Guraso maite. Seme alaben ikaskizunetako gora-berak, ajola du-te noski. Baiñan uste det garrantzi aundiagoa dula, beren izakera ga-raiz zuzentzea.

Idazle ospetsu batek esan zuan gizonaren zorion edo zoritzarrak zer ikusi gelago duala bere umoreakin, izan liteken ondasunarekin baño.

Egia noski. Alaitasuna, otimismoa, itxaropena degun bitartean, Erre-ge egun zoragarri asko izango dira urtean barrenean. Gure anima sen-dotu eta goibel dabiltzan beste askorenak sendatu egin 'eikegu, izakera argi, pozgarriarekin.

Alai, baikor, ospatu irakurle maite, Yosuren jaiotza.

Eguberri zoriontsu,

urte berri ohea.

Babarrun, osasun

ta benetako pakea...

Opa dizu biotz-biotzez,

Landola-erramintak. Lan-tresna guztietarikoak. Galtzairu kalibratuak. Leunketa gaiak.

F ERRETERIA U NZETA

EIBAR. Apartado 18. Ibarrezcruz, 14
Urrut. 71.000

Gure gaztedi konformagaitza

LUCIANO PEREÑA VICENTE

Gure gaztedi au, kristau ta sarkaldeko gaztedi au, ez da gure egoera ta jokabide auetan sartzen. Ez ditu ontzat ematen gizaldi zaarrak eskeintzen dizkion munduaren zuzenbide izeneko ordena onen erabakiak. Etorri dira bizitzara, ta guzia erabakia, zuzendua, egiña eman diegu gere ustez.

Baiña gazteak ez du guk eskeintzen diogun ordena ori nai. Munduaren antolaketa ez dute aintzat artzen. Beste zuzenbide egiazkoa, benetakoa eskatzen digute. Gu, gizaldi zarreko jendeok, ain ederki ta goxo geunden gerok asmatutako egoera ontan!... Aldaketarik ez degu nai. Ta ortik dator gazte ta zaarron arteko eztabaida.

Entzun dezaiegun gure gazte oiei, ia guziok arrazoi-bide batean sartzen geran. Onela itzegingo dizute gazteak:

Zuek, katoliku "burutsuok", atzeratiak eta politika geldirautekoaren zaleak zerate. Zuen zuzenbidea beti garai, beti nagusi irautekoa asmatu dezute. Arrokeriz jota zaudete, zuek antolatutako guzia, ezin ohea, ezin aldatua dalakoan. Zuek guzia asmatuta, guzia zuzenduta daukazutelakoan bizi zerate, ta orregatik ez dezute gazteon itzik entzun nai.

Beste akats bat ere oso agiria dezute zaarrok. Diruketa kontuetan indartsu diran Elkarte edo soziedadeak asmatutako antolaketa ontzat emana dezute. Ta orren kontra ezer egiterik ez dezute nai.

Kristautasuna, ordea, berez da konformagaitza, ta aldaketa-zalea. Ori bai, aldaketa ori, mundua ta norbera eroso aldatzekotan. Politikak, ala ere, gaurko egunean, egundoko indarra du gizadiaren bide ta legeak okertzeko. Estaduak, Erri-agintaritzak eskutik duten Gobernuak eta mendeko giza-emakumeon eskubideak, alkarren kontra burruka bizian dabilzkigu. Gobernuak, beti ere, beren eskua geitxo sartu nai izaten dute mendekoen egitekotan.

Politikak bere izena galdua du gizonen artean; geienetan politika txarra, norberekoa, aginte itxu baten aldekoa billatzen dalako. Baiña politika, erria zuzentzeko ta giatzeko jakintza da. Orregatik, politika zuzena, politika ona, munduko jakintzatan aurrea degu. Orren gain, teologia bakarrik dago; gizonak Jainkoarekiko duan eginbearra, Erljio-jakintza bakarrik jarri dezakegu, politikaren gain.

Beste akats aundi bat ere, ba-dezue katoliku zaarrok, —jarraitzen dute gazteak-Karidade egiten asten zerate alde batetik, eta bestetik zuen langilleen lana zeron aldera okertzen dezute. Zuen lan-antolaketa zuzenbidearen kontrakoa da. Katoliko Eralguntza batzuei eskupekoak, limosnak eman, eta irabazi txikiko jendea ta langilleak, lan-lege okerren azpian lotzen dituzue.

Dirudunak, kapitalista purrukatuak, eskubide guzien jabe dirala uste dute. Ta zapalduak illeta jotzen asten diranean, orduan mende gorrian daukatzuen oiek komunistak, anarkistak eta beste onelako jendekera okerrak dirala esaten dezute, zeron arrokerian.

Kapitalistak Erljioa, (aizezko erlijio utsa), oso ontzat jotzen du. Baiña Erljioa mamizkoa agertzen danean; Erljioa dirubide okerrak zuzentzen asten danean; gizonaren eskubideak aitatzen asten danean, orduan iñun diran burutapen biurriak eta gerrataraiñoko bide guziak sortuko dituzte, oraiñarteko okerbideari iraurazteko. Ontan dago okerra.

Ezin diteke karidadea goratu ta zuzenbidea, justizia zapaldu. "Kristau Elkarteen torkizuna onek erabakiko du: Kapitalismo diruzale ta justizirik gabekoaren aurrean, makurtu egingo al-da? Antolaketa okerra ontzat artuko al-du Elizak? Al... orduan Kristautasuna gainbera dijoa.

Kristautasunak, Jainkoaren eta Jesukristoren izenean, komunistak gizarte alkatu ta Jainkorik gabekoaren izenean sortu nai dute EGIA nagusitzen alegiñak egingo al-ditu? Orduan, bai; orduan, Elizak bere asierako indarra artuko du.

Ta onek sendatu bear gaitu: gizon guziak dirukontuetan, aukera berdiñak izan bear dituzte; ez batzuek lanpean itoak eta besteak lanaren irabaziak jasoaz bizi-tzen-gerala. Dirua zuzenago ta berdiñago iristen ba-da etxe guzietara, pakea sendago ta gerrateak zaillago izango dira geroko munduan. Ta gazteak au eskatzen digute katoliko zaarroi: gure erakutsiak eta siñesteak, gure egite ta jokabidearekin burrukan ez ditzagula jarri. Erakuste ta egiteak alkarrekin ari-arian eraman ditzagula. Orra gazteak eskatzen digutena.

("VIDA NUEVA"tik artua)

EPISTOLA

San Paulo Apostoluak Galatitarrak egindako

Epistolaren zatia. (Gal. 4, 1-7).

Anaiok:

Oñordekoa,

aurra dan bitartean, guztien jabe izan arren, ez da ezertan bereizten morroiagandik; baizik-eta, guraso-ordekoen eta kontu-artzalleen mendean egon oi-da, altak erabakita daukan arte.

Orrelaxe gu ere:

aur giñan bitartean, munduko zeraen mende giñan.

Baiñan garaia bete zanean, bidaldu zuan Jaungoikoak Bere Semea, emakumeagandikan jaioa, legepean jaioa, legepean zeudenak erostera, guk semeordekotza artu genezan.

Eta seme zeratelako,

«Aba», «Aita» deiez ari dan, Bere Semearen Espiritua bidali du Jaungoikoak gure biotzetara.

Beraz, geiago etzera morroi, seme baizik;

seme bazera, berriz, baita oñordeko ere, Jaungoikoari esker.

EBANJELIOA

Ebanjelio Santuaren zatia San Lukas'en Liburutik.

(Luk. 2, 33-49).

Aldi artan:

Arriturik zeuden Jose, ta Jesus'en Ama Maria, aurratetik esaten ziranakin.

Eta Simeon'ek bedeinkatu zituan,

eta onela esan zion Aurraren Ama Maria'ri:

—Begira:

Israeldar asko erortzeko ta asko jeikitzeke ipiñia dago au; eta ezta-baidarako ezaugarri

—eta zerorren anima,

aldetik-alde ezpatak zulatuko du—;

eta orrela nabarmenduko dira biotz askotako asmoak.

Eta ba'zan an, emakume igerle bat,

Ana zeritzana, Panuel'en alaba, Aser'en jatorrikoa.

Urteetan oso aurreratua zan;

neskatandikan senarrarekin zazpi urtez bizi izan,

eta larogeita lauraño alargun zegona.

Etzuan, Eliza Nagusitik alde-egiten,

barau-eta-otoitz, gau-ta-egun Jaungoikoa serbitzen zuala.

Beraz, une artantxe etorririk,

Jaungoikoa goستن asi zitzairen eta Aurraz mintzatzen,

Jerusalem'go askatasunaren zai zeuden guztiai.

Eta, dana, Jaungoikoaren Legeak agintzen duan bezela

bete zutenean,

Galilea'ra itzuli ziran, beren erri Nazaret'era.

Aurra, berriz, azitzen eta indartzen ari zan,

jakinduriaraz beterik;

eta Jaungoikoaren grazia arengan zegon.

BI ALDIZ ONA

BIOTER'EK babestua

VELCIA, S. A.

Pentsugille:

DONOSTIA'n: Apartado 155.

Urrut. 26.820, 21 ta 22

TUDELA'n: Apartado 51.

Urrut. 820.812 ta 820.816

NANCLARES (Araba):

Carretera General Vitoria-Miranda
Km. 12. - Urrut. 6

Etxeko-andre: iraun arazi zure
arropei onoko jaboi onein:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu

ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erahilli beti

Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboi bakarra

Etxeko-andrearentzat nerkamerik egokiena,

JABON LAGARTO!

ERLOJU TA BITXITEGIA

Eduardo Choquetia

Getaria, 10 Urrut. 17751 Etxekoa 22700 DONOSTIA

Ez Merkenak,

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gaiñera esne putzuak,
Oiek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

HERRIAK ETA GIZONAK

KOSIGIN... ORAINGO TSAREV ITX JAUNA'ri

Emen, gure txikian, oso aundi-nai gaituzu. Ez dugu munduko agintari nagusienari erritan egiteko beldurrik; eta egiten dituzten okerrak zuzendu ditzatela arpegira botatzen diegu. Onela Ipar-Amerika'ko Johnson'i txakurrarenak esan dizkiogu Santo Domingo'n eta Viet Nam'en egiten ari omen dan txarkeriaengatik.

Benetan, Viet Nam'en auzi makurra dutela-ta leporaño sarturik daude ataka gaiztoan, eta etsai asko dituzte mundu guzian.

Gure idazle gazte zenbaitek eske ta oalkuak eman ezik asarrea agertu diote. Eta au ondo dago Justizia ta pakearen alde jokatzeko bait da. Gazteai aztutzen zaie ordea, Justizia eza beste nunbait ere ba dagona. Esate baterako: Errusia'n. Ain zuzen, orain bete dira amar urte 1956-1966). Ungria'n egin zuten sarraskiarena: erriak sortutako matxina-Sovietarrok odolatan ito zutena.

Eta matxinada ta altxaltze hura ez zan Ungria'ren aundikiena izan, baizik erri xe, langille ta estudianteena, Errusia'ren mende zegoen gobernuaren aurka. Eta au errez bota ta Budapest eta Ungria guziaz jabetu ziran. Baiñan Sovietarren gudaroztea urbil eta erne zegoen... Egun gutxi barru Errusia'ren nagusitza galtzen aterako zala ikusirik erriaren asmo zuzenak indarrez, abiazio ta tankeen poderioz zapaldu zituzten. Millaka jendeak il zituzten eta azkenik Inre Nagy ta Maletéf berez komunista urkamendian izan zuten eriotza. 200.000 milla ungaritarrek igesi egin behar izan zuten Austria'tik barrena. Suiza'n 12 milla goratik kokatu ziran Gurutze Gorriak lagunduaz. Mindsenty Kardenala U. S. A. Embajada etxean gorde zala ta oraindik ango babesean dagola guziok dakizute.

Gertakizun negargarri oriek 1956'garrengo Azarokoak dira ta amar urte buruan ezin utzi ditzakegu aipatu gabe Ungria'ko erriari gure ongi naia azalduaz. Ziñez errukaria Europa errialde zahar hori, ainbeste jahan duena bere bitza askatasun eta nortasuna gorde nairik.

Orain eun eta gelago urte, 1849'garrean zerbait antzeko gertatu zitzaion.

Orduan Lajos Kossuth zan ungaritar abertzale buruzagia. Austria eta Errusia'ko Zar indartsua zapaltzalle.

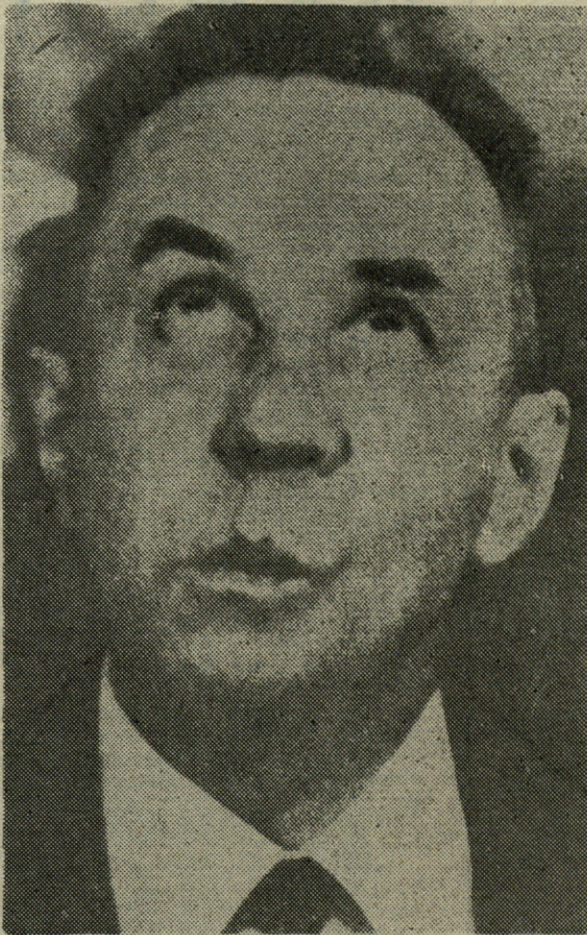
Kossuth bere erriko agintari zintzo ta bulartsu izan eta gero Ungria menperatutakoan erbestean il zan.

Onoko gogoeta eder auk idatzita utzi zizkigun:

«Ez gera garaille irten, baiñan burrukan egin dugu»
«Ez dugu Tirania puskatu, baiñan bai bere abiadura gelditu. Ez dugu salbatu aberria, baiñan bai defenditu. Eta ifioi... gure Historia idatzi dedinean Esan ahal izango dugu gureari eutsi geniola»...

Ungria'ren zoritxarrak ez dira gaurkoak bakarrik.

Ez da ahaztu behar 1849 garrean Austria ta Errusiako zarismoa ondatzaille izan ba zituan, gaur, eta batik bat 1956 ondoren P.R.S.S. komunismoa duala zapaltzaille.

Zertan datza bere pentsamendua?

Stalin. Krutxoff ala Kosygin... zarevitx ziralarik...

Ez goaz lantxo au luzatzera Errusia'ko komunismoak Polonia, Txekoeslavakia, Bulgaria ta beste errialde askotan egiten ari dan txarkeriak esanez. Gure irakurle gazteak gogoan ar ditzatela, ori bai.

IBALAN

LIBURUAK

LA PROPAGANDE POLITIQUE

JEAN-MARIE DOMENACH

Liburu au lehendabiziko aldiz 1950'gn. argitaratu zen Paris'en eta orrek bere garrantzi aundia ba du bertan dabilzkin gaientzat. Ala ere eskuarteau daukatena 1962' gngo da ta laugarren argitaraldia da. "Que sais-je?" izeneko bilduman 448'gn alea egiten du. Jakiña danez bilduma au Paris'eko "Presses Universitaires de France" dela-koak argitaratzen du.

Baita ere komenigarria iruditzen zait liburu onen egi-ilea nor den zerbait azaltzea. Emmanuel Mounier'ek, pertsonalismoaren sortzaileak, bere pentsamentua ta idealogia zabaltzeko ESPRIT izeneko illerokoa sortu zuen. Illerokoa bizi da ta bere gaurko zuzendaria liburu onen egi-ilea da: Jean-Marie Domenach. Gizon argia ta bizia, pentsalaria ta ekillea. Frantzia'ko ta Europa'ko pentsalarien artean bere lekua ba duena.

Liburu ontan, eta gai ontaz oso liburu gutxi dira orain arte, politika zabalkundea zer den eta nolakoa den azaltzen du. Ortarako ere ontako politikan gehiena lan egin dutenak, teknika berri gehienak sortu dituztenak, ondoren gehiena utzi dutenak aztertzen ditu. Lehendabizi Lenin'ek gai ontaz idatzi zituanak aztertzen ditu ta gero Goebbels'ek sortu zitunak ta bien arteko diferentzia zertan dagoen ondo alzatzen du. Ondorenean politikak egiten duen zabalkundearen, propagandaren, teknikak eta reglak aztertzen ditu. Zein interesategoa ta jakingarriagoa. Batez ere gaur egunean propaganda onek ainbeste indar ta bizkortasun duen garaia.

Azkeneko iru ataletan berriz iru gai inportante ta nagusi auk aztertzen ditu: "mythoa, gezurra ta gertatua" batean, "iritzia ta propaganda" azken aurrekoan eta "demokrazia ta propaganda" azkenekoan. Gai oiek izendatzeak bakarrik ikustaraziko dio edozein liburu ontan, edo obeto esateko, liburuxka ontan erabiltzen diran gaien garrantzia.

Asieran nion liburu onen lehendabiziko argitaraldia Paris'en 1950'gn. egin zela ta orrek bere garrantzia ba duela liburu ontan erabiltzen diran gaientzat eta orrela da. Izan ere urte ortan telebista bere aurtzaroan zegoen Europa guztian eta liburu ontan orregatik ez da telebista kontuan artzen. Gaur eguneko politikariaren eta gobernuen eskuetan telebistak propagandako beste bide ta tresna guztiak baiño garrantzi ta nagusitasun aundiagoa du berriz. Ori da liburu onen utsune aundi bat. Ez da ordea egillearen errua. Izan ere bere liburua zuzendu nahi izan bazuen telebistari dagozkionatzaz itzegiteko kasikan beste liburu bat idatzi beharrean arkituko zen.

Utsune ori alde batera utzita liburu onok gaurkotatun eta balio aundiak ditu. Izan ere politikan garrantzi aundienetako gauza da politikaren propaganda orixe bera dio egilleak itzaurrean Alfred Sauvy'ren itz auk bereak egiñik: "faszista erara zuzendua dagoen estatu bat ez da oraindik desegin kanpoko interbentziarik gabe eta ortan da politika propagandak duen indarraren neurria. Ori poli-ziaren neurria da esango da, baiñan propagandak poliziaren lana leguntzen du. Legundu ta prestatu".

besterik ez dira xistimarentzat. Dirua irabazten baldin badute bliztzen jarraiko dute, irabazirik ateratzen ez baldin badute i'ko dira. Bestaldetik, beste lantegi ta soziedade guztiekin gertatzen den lez, lantegiak elkartzen ez baldin badira ill edo itto egiten dira. Ori bista bistakoa da. Ta ori da Europa guztiko lantegiekin, ta orregatik egunekoekin ere bai, gertatzen ari dana.

Ba liteke batzuentzat pe'ma xamarra bezela azaltzea beti gauz berdintsuak esateagatik baiñan garrantzi aundikoa iruditzen zait forma utseko demokraziaren desmitikazioa egitea. Ta aldizkari kontu au ikuitzen dugun ezkerre ez dut uste inor izango danik "iritziko" aldizkariak gero ta eragozpen aundiagoak dituztela Europa osoan. Okzidente aldean diruaren aldetik eta eguzkialdean idel-logiaren eta burokraziaren aldetik.

Batzuek Bretaña Aundian TIMES'ek zuen gaitzarentzat nazionalizazioa proposatu dute, B.B.C. eta telebistak bezela gobernuaren eskuetan jarri, baiñan gobernu nazionalizatua ez baldin badgo?

nazio-arteko-unea

"TIMES" DELA TA GALDERA BATZUEK

TIMES egunerokoaren izena entzuterakoan danori daturkigu oroimenera eguneroko serio, mamitsu ta libre baten irudia. Eguneroko ori da Europa'ko zaharrena ta emezortzigarren gizaldian sortu zen ezkerroztik mundu guztian seriotasunaren izen aundi irabazi duena. Zenbaiten pentsamentuan TIMES behar bezelako eguneroko baten personifikazioa izatera iritxi da.

Egun auetan Europa'ko egunerokoak berriketan jardun dira TIMES dea ta. Zergatik? TIMES'ek zuen izena batez ere bere iritzietan eta bere informazioan askatasun osoarekin jokatzan zuelako zen. Dudarik ez dago askatasun eta libertade orren sustrala eztabaldatu ditekera eguneroko burges batean, eta ori besterik ez zen TIMES. Baiñan ez da ori orain gure oraingo leloa. TIMES negozio bezela ez zebillen ondoegi bere nagusien iritzian. Azkenean bere diru eragozpenak zirala ta lord Thompson delakoa egin da eguneroko orren jabe.

Lord Thompson ordea beste eguneroko askoen jabe da ez Erreinu Batuan bakarrik Canad'n eta Estatu Batuetan ere bai. Oiek orrela dirala asko dira galdegiten du-

tenak ea nola orrelako nagusiarekin, nahiz eta onek borondaterik onena izan TIMES'ek gordeko duen bere askatasuna ta bere libertadea. Eta onekin Europa'ko eguneroko ta aldizkariaren prolemarik nagusiena ikuitzen dugu. Europa esaterakoan okzidenteko Europa delakoa airtu nahi dut. Izan ere eguzki a'deko Europa'ko aldizkariak ere bere prolemak ba dituzte eta gogorrek gairera egun auetan bertan ikusten dugunez Polonia'n esate baterako, baiñan prolema oiek beste era batekoak dira ta beste egun batean aztertuko ditut.

Inork ez du ukatzen informazioa nahi ta nahi ezko kondizioa dela benetako demokrazi batentzat, forma utsa izango ez den demokrazi batentzat. Ta informazioaren barruan garrantzi aundienekoa egunerokoak eta aldizkariak dira.

Telebistak neurri ta indar aundiagoa du dudarik gabe baiñan telebistak beste era bateko pro'emak dakartzki Europa guztian telebista gobernuen eskuetan dagolako.

Aldizkaria kapitalista xistima batean C.A. batzuek

Beste edozein markakoa baiño
Iru aldiz berriago ta gaurkoagoa

inter
radio tv

Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS S. A.

Ordalintzeko erreztasun aundiak

BERTSO BERRIAK

— 1 —

«Atxeangatik» noa izketan atera, ortatik etorri bai gindezke nastera. Garaiz kontuak ondo ditzagun atera eta bildu gaitzen guziok batera, nere iritzi «H» au guretzat kalte da.

— 2 —

Zertan jarri esaten extegun izkirik? neroni etzait beintzat gustatzen izpirik. Izkuntza onek ba-du berez itz ezirik, marrazkiz kutsututzen ez galdu astirik, Gipuzkoa'n geurea daukazu bizirik!

— 3 —

Arrazoi audiak in lengo idazlarik, ezituzte on artzen gauro berrikerik. Zarpailkeri oiekin dana lardasturik itzik osoenari «atxea» sarturik, uskeriak jartzen du oso itxusturik.

— 4 —

Itzorreri eztiot aditu izan nik euskeraz «atxe» orrek zer esan nai dunik. Ainbeste jarraikera izkuntzan egonik, auzoko osakai billa eztago zer junik, berez danak edertzen bai al dauka lanik?

— 5 —

Mintzaturik idazten eztaikin batekin artxek emango digu nai ainbat ikaskin. Berea besterikan nola ezpitakin, «atxe» bearrik ezta dabilzin itzekin, mingañez du euskera ta ez biatzekin.

— 6 —

Euskaldun berrientzat gauro idazkeraz degun jardun-bidia eztago aberats. Arkitutzen diote makiñabat akats, guk berriz beroieri dabilten euskeraz... lendabizi izketan ikastagun, beraz.

— 7 —

Mitxeleta urbiltzen dan antzera argira arazo ariñetan murgiltzen bagera; Egoak erretzean abiadaz beera beste izkuntzetara jartzeaz begira, euskeran kalte danak etorriko dira.

— 8 —

Kendu bear giñuzke idaz-lan narratsak, leguntasunik ezta beñere garratzak. Gozo ta dotoriak, eta aberatsak,

lore asko daukazki gure euskal baratzak, oiek billa ditzagun utzirik arrotzak.

— 9 —

Gogoa duanantzat ba-da nork giatu, iztegi berrietan dituzte pillatu. Ikasi nai duenak lezake miatu arretarekin errezt litezke billatu, euskerik garbiñean biegu saiatu.

— 10 —

Arren, gure eztanari alde bat utzita, naspildu nai dutenei atea itxita. Euskera maite dunak bera ikasita; dioguna bakarrik jarri idatzita, laister bear dun malla litzake iritxita.

— 11 —

Nunbait batzuk euskera daukate berrizat, nik au jarriko nuke guztien arritzat. Aurren aserakua dala baiterizat, Jaungoikoak Adan'i emana guretzat beste argibiderik eztaukagu beintzat.

— 12 —

Bere egilleakin gizona oroitzean, zenbat doai ezarri zizkan biotzean. Eskertu nai badu- re egun da arratsean, egin lezake aixe euskera utsean denborarik alperrik galdu-be «atxean».

— 13 —

Edozein aldetako gorri edo zuri, euskaldunok euskeraz bear degu ari. Al dunak geio ikasi; ondo dago ori, mintzaera guztiak, jakin al baledi orbanik ezarri-be garbi dagonari.

— 14 —

Oraindikan euskera dago gordiñan, nunai agertutzen da sasoi bikañian. Iraun lezake lengo oitura apañian; eraskiñen bearrik eztauka soñian, edertasunez ba-da edozein añaian.

— 15 —

Nik auxen eskatuko nieke daneri, euskeraz idazkirik jarri nai dunari. Uzteko mingañantz alperrik danari ta jarrai deziola gogotsu lanari, aintza eman zaigun guztion Jaunari

GUILLERMO ALBIZU
Tolosa

NERE BORDATXOTIK

Basarri

DANETIK ZERBAIT

“Zenbat gauza egin dutek fede apur bat euskaltzalean baltz!”

Fededun izan zaitezte adiskideok; Utzi aitzekiak, utzi sasi-prudentziaren kontseju txarrak. Utzi, baitere, bakarkeria ta integrismoa, eta lanari ekin, bel-durrik eta alperkeririk gabe” (Carlos Santamaria).

Ugaldu bedi, bai euskaltzale arteko pedea. Pedearen indarrez eman ditu Euskalerrak bere semerik bikañenak. Pedear atera izan gaitu beti aurrera. Asierako doenerdi gizonak pederik eta itxaropenik izan ezpalute, gaur etzenituzten lerro auek “Zeruko Argia” irakurriko.

Pede apurrik etzuten euskaltzaleak eragozpenak ikusten zituzten nunai.

Jaio bezin azkar ilko zala us-te zuten gure asteroka.

Gizon ezezkorrak (pesimista) beti illun ikusten du zeru-aldea. Ekaitza nagusi. Denbora garbi, dizdiratsurik inoiz e alakoentzat.

Danak ez berdiñak izan, Jaunari eskerrak.

Ausarditsuak, aurrera jo za-leak, trebetasunez osatuak, batzuk.

Eta bakar oieri esker, “Zeruko Argia” etzan jaio bezin azkar ill.

Batekoz bestera. Mutiko hikain, mardul, ederra ari da egiten.

Izan zan exkaxenean eta arga-ñean. Berreungarren alea azaldu zan lengo astean. Ez nolanañkoa gafiñera.

Eztago gaur lenengo arri koxkorretan katiatuta erortzeko moduan. Ez orixe!

Indartu zaizkio belaun da be-soak; osasuna dario gorputz guzitik.

1966'garren urtea, urte ona izan da “Zeruko Argia”rentzat.

Ondo, oso ondo erantzun dute euskaldun irakurleak. Pami-li aundi ta ugaria ari gera osatzen.

Urte Berri Asmo Berri!!

Gure asmoak zer izan bear dun esan bearrik ez. Gero ta sendoago jarraitzeko a s m o a. Goiko gallurrera jo bear degu, ta ez beko errecondora.

Urte au bukatzerako, ezereñ okerrik ezta'a, gure asterokoak, goi xamarretik jo bear du kurruriku.

Eztu izan bear arrokerizko kukurrukua, arrixku danak baztertu ditula adieziko dun kukurrukua baizik.

Asiera danak izaten dira gaiztoak eta zaillak. “Zeruko Argia”, bere asieran, baso bat uretan itotzeko moduan egon ziteken.

Urte onen azkenerako, 1967'garrena bukatu orduko, itxaso zakar samarrean igeri egiteko gisan egon bear du; itotzeko bel durrik gabe, alegia.

Nik, nere aldetik, nere ezerezean, lenengo egunet'k nun “Zeruko Argia” aurrera irtengo zan itxaropena.

Ala gertatu ezpalitz, lotsatu egingo nintzan euska'duna izatez; lotsatu egingo nindun nere erriak.

Euskaldun asteroko bat argitaratzeko aukera etorri, ta berari bizirik eutsi ezin?

Ainbat urtean ezer gabe egon,

eta eskura etorritako txoriari igesten utzi?

Barkaziorik ez gendun izango ain zabar jokatu bagina.

Akats asko ditu, bai, gure asterokoak, Santamaria'k ain garbi-biro zion bezela. Erroma etzan bi egunetan egin. Gariak bere denbora bear du ondo eltzeko. Milla bider aitatzen ditudan, eta idazleok ainbat naigatzen gaitun inprentako utsegiteak noizpait zuzenduko al dira.

Irakurleak ugaltzen dijoazen bezela ugaltzen dira txanponak. Gaurko egunez txanpona bear erruz gauzak ondo egiteko. Txanponez ondo osatutakoan zuzentzalle hat, korretore” bat biali eziniñk eztago Iruña'ra, bear dun lan saria emanez. Gure asterokoa, azal eta mami, dotoretu ta edertu eziniñk ere ez. Zorioneko dirua bear ontarako.

Danen gustokoa ezta “Zeruko Argia”.

Dan danen gustoko dan ezer ezta ezagutzen mundu ontan. Erdel irakurgaietan ere zati batzuk gogozko zaizkigu; beste batzuk iguingarri, astun eta aspegarri. Gai interesgarri asko agertzen da gure asterokoan.

Borondaterik onenez eginda-ko lanak dira, obetoxeago edo gaizkixago.

Idazle berrieri meritu asko arkitzen diet nik; txalogarri dira neretzat.

Enau asetzen (ezta urte eman ere), beren idazteko tankerak eta darabilten joskera baldarrak, baña motiborik ezta izan egiten dutena baño gelago egiteko. Guk txikitzen ezagutu gendun euskal girorik ezta eza-gutu.

Lengo asteko “editorial” lanean, zati au irakurtzen gendun “Zeruko Argia”n:

“Erdal girotan jaloak eta azlak zeratela ez aztu. Gure sasoi- an, gure errietan euskera zan nagusi, ta, ala, jator ateratzen zitzaigun izkera au.

Gaur erdera kutsuz beteak zaudete, ta sarri, zuen lanak erdera dariote, naiz ta euskal itzez aritu. Burua erderatan ego- sia dezute. Zuen burutapenak lenbizi erderaz egosten dituzute, ta gero euskeraz esan nairik, zuen joskera ta esaerak erdal iturriko usaia dariote. Orixe men deratu bear dete”.

Auxe baño kontseju egokiago-rik eztago ematerik gaurko idaz le gazteeri.

Naikoa ta gelegi egiten dute oinbestean agertzearekin.

Gazteen burutapenak, pentsa-mentuaketa ideak gogoz ikusten ditugu len gazte izan giñanok. Kezka, egon eziña, ta bide berriak urratzeko giña berekin du gazteak. Ala bear ere, beti lenean egongo ezipagera.

Gazte oien jokabidearekin da- nak ezdira konten izango. Ezin ditekera baita au ere. Orretzaz ezta gaur ezer esatekorik.

Erruz poztuko nindukena au- xe da; agertzen dituzten buru- tapen oieri euskal jantzia ema- tea; euskaldun oso batek esan- go lituzken eran esateko gaita- suna izatea.

Lortuko dezute, iritxiko de- zute ori guzia. Ez etsi, gazte maiteok!

Iturri oneko ura edaten saia zaitezte. Euskal joskera jatorre-ko liburuak irakurtzen alegin- dubear dezute.

Gazte odoltsu ta egon-eziñak zeratenez, ba-diteke liburu oien mamia zuentzat mami illa ta “sosa” izatea. Ez orri kasorik egin.

Joskeraz baldar zabiltzatela- rik, orixe menderatzen ikasi bear dezute.

Ta, bein joskera itxurazko ha- ten jabe egiten zeratenean, or- duan da zuen ordua. A'datu pa- perea ta adierazi zuen jomugak zein diran; zer nai zenduteken eta norako asmoak dituzuten.

Benetako euskal zaletasuna bear da au guzia eskuratzeko.

Nekerik gabe estago ezer. Edo- zein moduz idatzita “or konpon” esatea, izkuntzari inportantzi- rik ez ematea da.

Zuen artikuloak gaztekeraz edo prantzesez egin bear baze- nituzte, begi-belarri aleginduko ziñateke al dit'kenik ondoen ondoen moldatzeko.

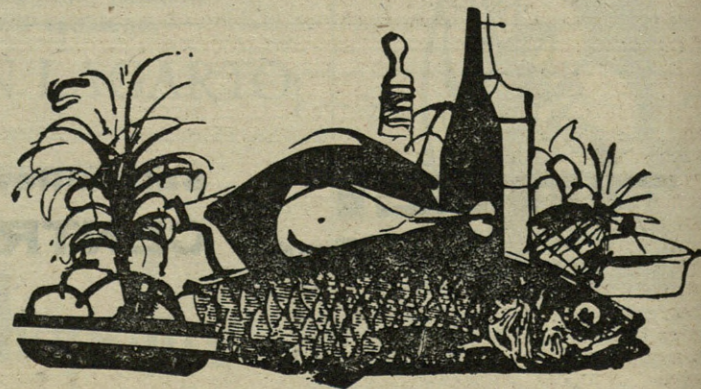
Euskerarekin arreta ber bera artu bear dezute. Geurea da'a- ko aintzat ez artzea pekatu aun- dia da.

Gai zallak erdel kutsuz ager- tzeak baño on gelago egingo dio gure izkuntzari gai errex eta errikoia euskal kutsuz ager- tzeak.

Erreztasunez gañezten zerate- nean, joskera nai bezela men- deratzen dezutenean, ekin nai dezuten aldera. Euskera edozer- tarako gai dala erakutsi.

Eman arpegi gairik sakonene- ri, gure erriari kultura bidean bultzada gogor bat emateko. Jen de ikasiaren bearrean da eus- kera.

Agertu zuen jakinduri txalo- garri ori euskal mendu bikañez arbola zarra apaindu ta indar- turik. Zuen da etorkizuna!

TRANSPORT

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Bartzelona, Zaragoza, Valentzi, Madrid, Oviedo, Gijón, Iruña, Bilbo'ra, eta Gazteiz.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14. - DONOSTIA.

Tefnoak: 25.457 eta 26.987

GAZTE NAIIZ

OROIMENA EDO AGURRA?

Atzo bezela gaur, tta biar gaur bezela? Hau dela iruditzen da gau batetik egun berrira egiten dana, gertatzen dana. Beti gelditzen da biarko itxaropena, biar zer gertatuko dan misterioa, egun batzuen barru zer izango dan zalantza. Eta urte zar, urte berri izeneko egunetan beti amets bat, beti nahi ta nahi ez, imajinario pixka bat, urte guzira, zeñek ez askotan, amets haundi hat egiñik. Bai, gizonari askotan beharrezko zaio, inajinario orretan bere ibillaldi lasai bat egitea. Egia, bakoitzak uste duan errealdadeari begiak tapaturik... Urte zar atzo, gaur urte berri, atzo bezela gaur. Amabost egun leiza zuloan igaro ondoren, berrira mundu ontara etorri zan gazte batek, guzia berdiñ arkitu omen zuen. Guzia itxura aldetik, baiñan bitartean, herri batek bere askatasuna iritxi, zuen, alako Gobernuak lege batzuek aldatu zituen, agintzen zuten gizonak alde batera gelditu ziren eta beste alde batean bere herriaren nortasuna artu nahirik askok eriotza arkitu zuten. Munduak aldaketa gogor bat amabost egunean. Zer esan dezakegu urte buru batean?

Atzo bezela gaur, ala iruditzen zaigu, eta ni, zu, bestea, bestea. ezgera atzokoak eta ezta gaur ere biarkoak. Biar, gaur zer nahi degun, Ira lortu ahal izango dugu, zenbait ratan beintzat. Gizonak, bere nortasuna, bere izaera behar dan bezela osatu nahi badu, egunero, egunero lan, ezi, indartu beharko du.

Ez da ez urte zarrrik ez urte berririk, egun berriak, egunero baizik.

Gauza berriak, osaketa haunditza... Jaio da aur bat, esan oi da. Eta gizonak egunero, egunero jolotzen doazte, bere lehen argia zabaltzen, arkitzen, sumatzen nabaitzen. Egund berri batek, eginkizun berriak, lan berriak, jakintza berriak, naigabe berriak, prolema berriak. Egund berria bestearen jarraipena, ez bestea bezelakoa, eta ez biarkoa bezelakoa. Gaur atzo baño gela, gaur biar baño gutxiago. Eta urte bat igaro ondoren, esan behar genduke, ez gera lengo urtekoak, bestelakoak gera, munda bestelakoa da, gizarte ezberdiña agertzen da. Be-

re itxurak beti gutxi behera, orain dela urte bere bezelakoa dela esan nahi digu.

Baiñan azaletik, barrenak edo ustelagoa, edo obeagoa dela esango digu, urte bete barrua, atzeratu edo aurreratu egin dela, gizonak bizitzen, osatzen, jolotzen doala. Eta urte zarrari eskerrak ematen dizkiot, atzokoak ez geraldako, biarkoak ez geraldako, eta geroarte esan behar, urte berri bat, egund berri bat guzia nerekin, gurekin daramakigulako, or atzean gelditzen dan egund sail bat ez dalako, baizik bere laguntza eskeñi diguako gure osaketa, gure persona izatea haunditzen lagundu digulako.

Behar bada amodioa, lana, itxaropena, naigabea, askatasuna, errespetoa, poza, alaitasuna, atsekabea..., zer diran, zer garrantzi duen persona batentzako, bere aldatetaren parte dirala, erakutsi digute egund oiek.

Eta nahi ta nahi ez oroimen bat opa behar, gu, geok geraldako.

BEGOÑA ARREGI

HEMEN, GAZTEAGOAK

GABON IPUIN TRISTE BAT

Makiñaren kurpilla gero ta polikiago dabil, ots iguin-garri batzuk ateratzen ditu, eta azkenengo txapa zatia ebakitzen du.

Orain, ixildu dira otsak, kurpillarekin bat eginda dagon mallua bide erdian gelditu da, eta burdin gorputz ontatik ollo tantak, izardi bezela, jausten asi dira.

Gelditu da makiña.

Bere aurrean langille batek, txamarra jantzi ondoren, buzo zahar bat papelean batzen dago. Gero, txapela, jantzi eta ateruntz dijoa, paketea besopean artuta. Iduri du beti bezela dijoala, baño... zelako aldekin dijoan gaur! Burua makurtuta darama, begiak negarrez erreta, arpegi illunarekin, gizon onek neke haundi bat agertzen du. Zergatik?... Gizon onek bere lehenengo ondasuna galdu duatako, langille onek bere lana galdu dualako, eta lan onekin bere izatea galtzen dualako.

Txamarra sakeletan sartu eskuak eta ateratzen da fabrikatik. Gero, poliki poliki, badijoa norabait bide ertzeko lokatza artetik zear. Oñak busten zaioz, arpegia aize otzak ebakitzen dio; lantzia bein, bere txamarran edo txapelean edur izartxo batek bristara txikitxo batzuk jaurtzen ditu urtu baino lehen; baino berak ez du ezer sentitzen, berak ez du ezer ikusten, bere burua beste pentsamentu batzukin beteta dago. Pentsamentu bat eta beste bat, bata bestearen atzean eta danak batera.

Gogoratzen zaio une triste ura, nagusia etorri eta esan dionean beretako lanik ez dakala..., eta beste hitz asko esan ondoren, ordaindu dio, amabost ogorleko eta bost geiago gabonak diralako... Gogoratzen zaio zalako nazka senditu duan langille taldeko gelan sartu danean. Laguntasun billa joan eta berriz ere nagusiarekin arkitu da; hitz utsak eta urten egin behar izandu du berrira gogoi-tuta eta minduta... Gogoratzen du egund bat, bere nagusiari eskeñi ziotenean lan seguruago bat eta danontzako beharrezkoagoa; baino berak, inori galdetzeko, beste hau artu zuen bere ondasunak geitzeko unea ikusita... Gogoratzen zaioz nagusiaren berrogei txakur-zaindari gizenak, eta erakin alperrik galtzen dan dirua... Gogoratzen zaioz ainbeste gauza... Eta oroimen onekin batera, begiratzen du bere barrua. Orain arte zer izan da bere jarrera? ..., zelakoak bere EGINTZAK? obeto esanda, ezer egin al du? ..., batez ere beste batzuk ikusi dituan orain bera dagon bezela... Eta orain zer egingo du berak?...

Baino gizon langille onen kezka ez dira hemen bukatzen, nik usten det orain arte esandakoa, zati bat besterik ez dala bere atsekabeetan.

Gizon onek ba daki gaur Gabon dala, eta, berak, bere etxeokak, auzokak, herriokak, eta mundu guziko gizon zuzenak, egund onan ispiritu ongillea eskatzen nahi izaten dutela pakezko borondate ona zabalduez; eguna alai

igarotzeko asmoa eukitzen dutela. Eta konturatzen da berak zoriontsu ezin duala egund hau ospatu, ezin duala biotza alaitu, ezin duala ispiritua azkatu; eragotzi diolako bere nagusiak.

Onetan bere pausuak auzo pobre bateruntz abiatu dira. Egurrezko etxe txiki zikiñez eratutako auzo batera. Bertan bizi da gure langillea. Hemengo kaletxoetan ez dago piñu luzerik zidarrezko papela eta argi politez jantzirik, hemengo kaletxoetan ez dago argi txuri gorrik Gabon eguna dala esango duanik. Baino danak, gizon, emakume eta umeak, dakite gaur Gabon eguna dala. Umeak nahi badezute, ez dute jakingo zer esatea nahi duen egund onek, baino gutxienez, dakite ez-dala beste egundak bezelakoa egund hau; eta hortik aurrera, poliki poliki ikasten juaten dira zer esatea nahi duan egund onek.

Eltzen da aurora gure langille hau, eta bere kezkek sakonago, mintzuago, tristeago agertzen zaioz. Ispiritu txikitzen zaio, biotza zimurtu, oroimena lotu. Lagunak nahi ditu, hitz egiteko, bere atsekabeak erakusteko, kezketatik askatzeko. Horregatik gogoratzen zaio tabernara joatea, an arkituko du bat edo bat, an egongo da lagun bat.

Sartzen da tabernara, eta uste zuan bezela an arkitzen ditu iru lagun. An dago tabernarioa, gizon zahartxo jatorra, beti mostrador ostean dagona. Jaun serio ta on baten itxura du Bera da auzoko aberatsena eta badaki laguntzen bere lagunari, baino oso berekorra da, eta denak bere menpean egotea gustatzen zaio, denak berak bezela pentsatzea, denak berak eskatzen duana eskatzeko; eta ez da konturatzen bere mentalidadea bera lez zartu egin dala, bere interesak eta bere auzokoenak ez dirala berdiñak; hitz batean, bera auzoko gizon bat dala baino ez auzo guzia.

Onuntzago mutil gazte bat ile luze eta boemio arpegiarekin aruntz eta onuntz dabil. Ezin da geldiki egund, eta hitz egiterakoan karrasi egund du. Bere itxuran, denak, bizitasuna aditzera ematen du; bere barruko sua beti dago gertu aurreko dana erretzeko.

Irugarrena berriz maiean jarrita arkitzen da. Serioa da, eta esan lezake lehenengo lagun bien epalle dagola.

Gure langillea eseriten da maiean eta kontatzen die bere historia. Denak entzuten diote.

Bukatzean tabernariak esaten du:

—"Hor etxe aurrean, vorganillo" bat det. Eta zelan neretako ez dagon gabonik bedorren soñuak entzuteka, gaur bere kertenari eraitzeko gizon bat behar det.

Gura ba dek, niretako lana egin zak, soñua jotzen. Eta nik emango diat ollar bat, eta txampana ere bai, Gabon ospatzeko.

Ile luzedun gazteak salto batez aurreratzen zaio langileari esanaz:

—Ez, ez hori egin. Onek nahi duana dek ire jarrera aprobetxatzea. Ire kontura probetxu bat ateratzea. I esploratzea.

Ori entzuterakoan tabernaria asarretzen da: Ikusten du gazte onek aurka egiten diola ta ezin du suportatu. Arpegia gorritzen zaio, eta esaten dio gazteari:

—I ixilik egund ari. Ik ez dakik ezer.

Gaztea berotzen da; aurreratzen zaio tabernariari. Begirakune zorrotz bat jaurtzen dio, eta esaten du:

—I langille onen nagusia bezelakoa aiz.

Eta tabernariak berrira.

—Ez dakik zer esaten duan. I soro bat besterik ez aiz eta gauza aiz egund batean lapurretan batean bat il, edo beste edozer erokeri egiteko.

Eta ola geruago ta asarreago ipintzen dira, eta ia burrukara dijoaz. Baino orduan irugarren laguna jeikitzen da ta esaten die.

—Ixildu biok! Hemen degu gizon hau lertuta bere kezkekin, eta zuek kontsolatu beharrean, oraindik geiago zapaltzen dezute zuen asarrearekin... Hemen egin behar duguna da gizon oni Gabon ospatzeko, eta bizi al izateko gaiak konpondu.

Hau entzutean mantsotzen dira danak, eta tabernariak hitza artuta esaten du:

—Bai lagundu dezaiogun gizon oni, hitzak alperrik galdu gabe. Hor dago nere eskeñia, lehen esan dedan bezela.

Gazte litzuak begiratzen du tabernaria, ta gero poliki juaten da mairano eta bizkarrean eskua ipintzen dio gure langileari esanaz:

—Tabernariandako lana egiten ba dek, ire izatea galduko dek; horregatik egin behar duguna dek arrobira joan eta an lan egin. An irabazitakoarekin ospatuko diagu Gabon.

Une ontan irugarren lagunak eskaten die unetxo bat hitz egiteko ta esaten di:

—Nik uste det ik egin behar dukana dala auxa; Gaur tabernariari lan egin...

Ez dio geiago esateko astirik emoten, bere ile luze lagunak!

—Ez, ez hori, ez, ik ere tabernariari jokua egiten abil. I ere bera lakoa aiz.

—Eta langillearengana biurtuaz esaten dio:

—Gainera, tabernariak ezin dik lagundu. "Supermerkadoan" ardoa saltzen asi dituk eta tabernaria arruinatu dek.

Eta erantzuten du lengoak:

—Ez, ni ez nok tabernaria bezelakoa, eta hori ez dek tabernariari jokua egitea.

Ik ez dek lanik —esaten dio langileari—. Ik Gabon ospatu nahi dek; eta tabernariak onetan iri lagundu lezakek.

Onengatik ez dek langille izatea galtzen, onengatik ez dek ire izatea saltzen. Baño kontuatu adi, tabernari onek ez duala emango bizi izateko soluzio bat, gero berrira lana arkitzen asi behar dukala eta horregatik obe dek oraindik lan hori arkitzen saiatzea.

Egiok ba lana tabernariari gabonak ospatu al izateko, baino ez adi bere morroi jarri. (Une ontan zarata haundi entzuten da kalean. Kamioi batek kale ertzean zegoen organilloa jo ta puskatu du).

¡Hori zori txarra! ¡Gelditu da berriz ere, gure langillea, lanik gabel!

Begiratzen dira danak eta konturatzerakoan zer gertatu dan ematen die langileari, piñu adar bat, ardo botella bet eta turroi zati bat.

Poliki poliki badijoa langillea etxera. Aurten ezingo du ospatu behar dan bezela.

Gabon egund hau, baina gutxienez bere biotzean eta etxe-ko guzien biotzean ez da asmoa galduko.

ARANTZETA

EUSKAL ERRIETATIK

(2'garren orrialdetik)

SARA

Oxandabaratx abadeak emonda, erretirua egin dute erriko gazteak, Abenduaren 14-tik 18'arte.

AZKAINE

Abendoaren 10'ean, Lapurdiko alkate jaunak egin dute euren arteko batzarra errikoetxean, Paubeko prefetu jauna buru. Errikoetxean izan da batzarra.

BASASURI

Bost umeen guraso izan dira orain narte Pinakitarrak, eta orain beste mutil bi euki ditubez, bikotxak.

ETXE BARRIAK

Zortziraun eta larogeta-amazazpi bizileku barri egitea erabaki dabe Baionako agintariak.

DOJAZANAK

Urruñan: 81 urtegar, Antto Etxe-beste, «Lardapide» etxekoa.
Ziburun: 95 urtegar, Gonzalez andrea.

Bidarraian 88 urtegar, Xana Mari Antziburu, «Unane»-koa.

A. IBURRETA

NAPARROA

MALDA-ERREKA'KO LAU ERRIETA

NUN SANTA LUZI
AN JENDE GUZI...

Doneztebe'ko erri politik ta beste aldameneko erri askok dioten jaiara bizia SANTA LUTZIA'ri, garbi aski ikusi zan illabete onen amairugarrenez.

Denbora txarra, ezin ta txarragoa izanagatik, ekin zion jendeak beren urteroko «santa luzi egunari». Izan zuen Doneztebek erreista ederra. Euria zan zarrastaka goizean argia astean, euria egunez ta euria-ere illuntzean, bañan, ala ta guztiz-ere, jendeak jarraitu zion jaiari. Aterkiñez (guardasolaz) egindako karrikak iduri zuten Doneztebekoak. ¡Bear-ko, gañeral!

Goizeko amaiketan izan zan meza ederra eta urtero bezela itzaldi ederrakin. Jatorki ta garbi itz egin zuan Frantzisko'tar Aita batek. ¡Aiek eskarioak ta errekuak egin zizkionak gure Santa'ril Agian, zerruetatik entzungo al zizkion. Meza ondoren eman zan gurtzera erliki santua.

¡O, Santa Luzi
emen gatoz itxu ta guzi
egiguzu erakutsi
zerua nola erdetsil!

MENDI MUTILLAK

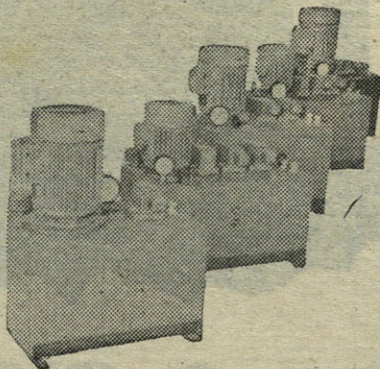
Egueri aldean geranez, asi dira etxaldera itzultzen gure mendi-mutil euskaldunak. Zortzi edo bederatzillabete luze ta neketsuen ondore, datoz ongi merezi duten atsedena artzera beuren famillietan.

Ez da errex esatea beuren onerako edo kalterako izango den arrotzerri edo extranjerira joate ori, bañan, egitik datorren egia dela esaten al da, espainian egon balira, etziztela ekarri dituzten diru mordoska oiek pasatu dituzten illabete oietan irabaziko emen egon balira. Asko kostaiak, izerdia tantoka, tantoka eroriaz irabaziak dituzte, bañan... ¡dirua dal Ez da mixerio gure mendi-mutillak fabriketan errenditu eziña. Mendietan lan egindako mutillak, errenditu eziñak dira fabriketan. Asi ziran, bai, zenbait, bañan, oker edo zuzen, berriz eman zioten oianari edo ameriketari fabriketan etzela ezer irabazten-ta ¿Ongi egiña? ¿Gaizki? Ez noa bateri kentzera edo besteari ematera. Bañan, bai esatera, ez dela berdin ogei ta zortzi duro irabaztea egunean ala lauetan ogei duro. Onetxek igituta, egi onek jo-ta, joaten zaizkigu etxetik urrutietara gure euskal mutillak. ¡Zer naiago genduke denok, nor-berak izan zezan bere errian bizipide ta lanpide onak!

GORTARI UGARTE'tar YON

OLIO-UREZKO ERAIKINAK
Grupos de accionamiento
oleo-hidráulicos

OLIO-INDAR SAILLA
Departamento
HIDRAULICO

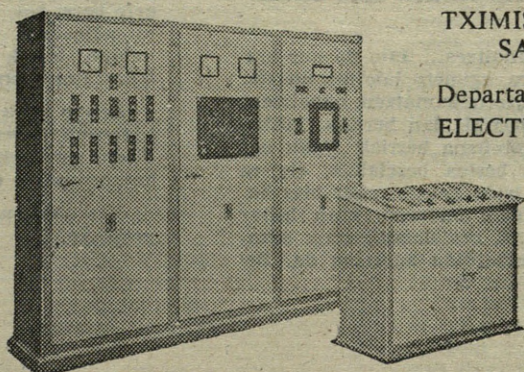

GARBE-LAHMEYER.
WUPPERTAL-
ALEMANIA'ko
etxearen banaketa ta tek-
nika laguntza.

Goimendi - Automatismo

DONOSTIA (HERRERA)
Lantegi ta landolak: Jolastokieta
Urrut. 5.3840 (3 linea) ta 51860
ERAKUSKETA: P.º de Colón, 3-bis.
Urrut. 23456.

TXIMIST-INDAR
SAILLA
Departamento
ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO
TRESNAGINTZA
Aparatos de maniobra, distribución y control.

Ardura aundiz zabaldu degu
aurrenengo pentzu pilla
eta nunaitik entzun ditugu
txalo ta zorion milla.
Eskerrikasko baserritarrak,
ez guaz besteren billa:
ONGARRI gaur ta beti zuentzat
ongarri izan dedilla...

Bere lenengo irteeran denok
ikusi dezute trebe
eta orrela jarraitu nai du
gaur ondo ta biar obe.
Baserritarrok: egin zerate
iturri on baten jabe,
gero ta geyo ematen du, ta
eskatu bildurrik gabe...

APATAMONASTERIO - ATXONDO - BIZKAIA

SARB EN ARDURAEAN

BONBOITEGIA
BEZUZAK

Lor

IGANDE TA JAIEGUNETAN IRIKIA

DONOSTIA
Hnos. Iturrino, 22
Urrutizkiña: 1 94 15

Nork KUKURRUKU!!!

Ollarrak

ollotegian?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

BIZKAIA'KO AURREZKI KUTXA'K, bai Bilbo'n eta bai Bizkai guzian egundoko lana dabil mesedeko, gizarteko ta jakintzako sailletan eta osasun bidetan ere alegiñik aundienak burutu ditu.

Zure diru aurreratuarentzat
CAJA DE AHORROS VIZCAINA etxea dezu onena,
Etxe Nagusia: Pl. España, Bilbao.—Urrut. 24.36.00
Zortzi Etxe morroi Bilbo'n

58 Etxe morroi Bizkai'ko erririk nagusienetan.
Madrilleko Etxea: I.C.C.A., Alcalá, 27.—Urrutizkiña 2.21.49.95.

La CAJA DE AHORROS VIZCAINA realiza en Bilbao y la Provincia la más extensa obra benéfico-social y cultural y la más eficaz entre las sanitarias.

Para sus ahorros, la

CAJA DE AHORROS VIZCAINA

Oficinas Centrales: Plaza de España, Bilbao
Teléfono 24.36.00 (varias líneas).
8 Agencias urbanas. — 58 Agencias y Sucursales en los pueblos más importantes de la Provincia.
Agencia en Madrid: I.C.C.A., Alcalá, 27. — Teléfono 2.21.49.95

FUNCOR, S.C.I.

Benetako baserritarrak bear ditutzen MAKINAK.

BIRRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

Europa'ko aurrerakisuni'k onenak, amengo
nekasarientzat

ADI TA ORO! EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya 114

Baserriaren alde
EUSKAL IRRATSAIOAK

Caja de Ahorros
Municipal de San Sebastián

Banen baneko aziyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torrelavega'ko Perira joan
etorriak

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 46

GAZTEIZ (Vitoria)

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE PAMPLONA

SARASATE, 5

TELEFONO 224440

Onen ajentziak erri auetan dituzu:

Tudela, Billaba, Huarte-Iruñe, Etxarri-Aranaz, Txantrea, Errotxapea, Azagra, Eneritz, Martzilla, Isaba, Huarte-Arakil, Ensanche, Lerín, Otxagabia, Karkar, Olazagoiti, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero, Kadreita, Andosilla ta Noain-Neriain.

Agencias:

Tudela, Villava, Huarte-Pamplona, Echarri-Aranaz, Chantrea, Rochapea, Azagra, Enériz, Marcilla, Isaba, Huarte-Araquil, Ensanche, Lerín, Ochagavía, Carcar, Olazagutía, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero, Cadreita, Andosilla y Noain-Neriain.

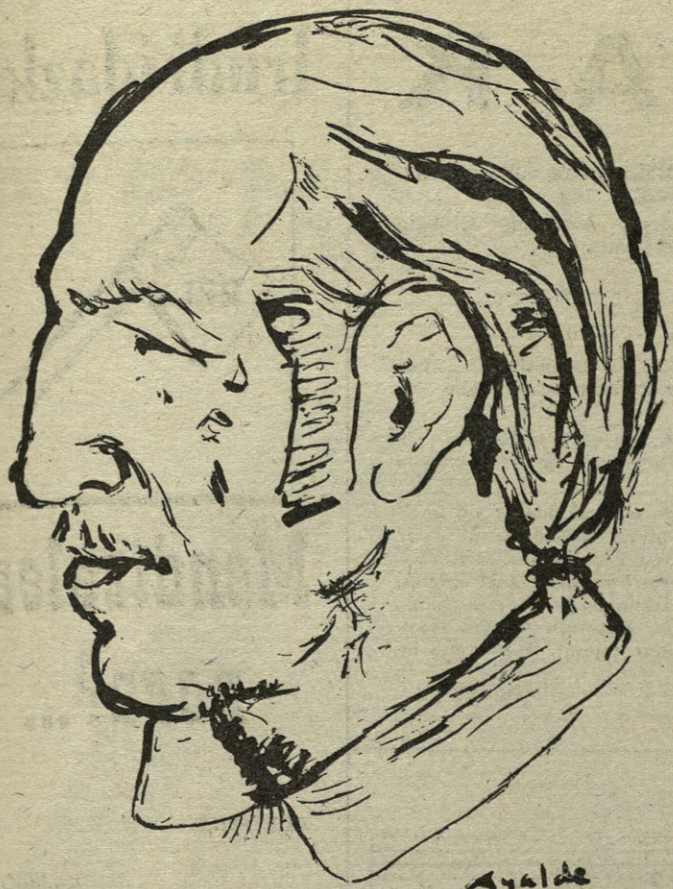
BAR - RESTAURANTE

bartolo

(Sabino Ceberio)

Amaiketako, bizigarri ta
baskari berezienak.

Fermin Calbeton kaleko 38'an. Urrut. 11.743. DONOSTIA

AZENTZIO MARTIARENA PINTOREA

Eztakit aldizkari onek Martiarena-eriotzaren berria ekarri duen. Aurtengo Dagonillak lenengo egunean il zala-ta, artista trebe artaz itze-
gin nai nuke emen, gurea eta euskeltza-^{ea}, baita ere "Zeruko Argia"-ren irakurlea, zalako

Izan ere, bere azken gaxoaldia baiño egun gutxi batzuen lentxeago, berrikeran aritu giñan kalean, bai pintura eta Artez, bai politikaz, bai ta euskera eta "Zeruko Argia" aldizkariarekin ere. Gure astekari au pozik artzen zuela esan zidan.

—Bañan ez pentsa idazle guzietan u'ertzen dietela— segitu zuen On Azentziok—. Nik eztakit batzuek nondik atera duten izkuntza biurri ori. Nik poz aundiagoakin Santamaria-ren lanak irakurtzen ditut. Orri, bai, orri dena ulertzen diot. Eta, dakidanez, Santamaria euskaldun berria da...

—Atsegin izango zaio zure iritzia Santamaria-ri, —erantzun nion. Egun artan erori xamarra arkitu nuen Martiarena jauna. Zahartua, ondatua. Ordutik egun gutxi berru Provintzialako Hospitalara eramian zuten biotzetik jota. Larogei ta bi urte zituen.

Azentzio Martiarena Laskurain Donostian jaio zan, 1884 garren urtean. Txikitandik Arte-trebetasun berezia agertu zuen. Bere aitaren irudi polit bat egin zuen, sei urte zitua'a.

Pintura-ikasketa Donostian egin zuen lenbizi, gero Madril-en, Marceliano Santamariakin, eta azkenean Paris-en, Jean-Paul Laurens famatuakin.

Martiarena ezkondu arte Paris-en egon zan lana egiten, eta suete aundiakin. Erretrato asko egin zuen an, batzuetan olioaz, bestetan "pastel"-ez. Ezkondu ta gero, Donostian Akademia bat jarri zuen.

Nik ezagutu nuen Martiarenak landetxe polit bat zuen Marrutxipi auzoan, "Txabol-gorri" izendatua. An On Azentzio lasai ta konten bizi zan bere familiakin. Bañan 1936-go guda allegatu-ta, dena utzi bear izan zuen, etxea, ikasleak, "Artes y Oficios"-eko irakaskintza eta abar. Frantzi-a'dera joan zan bere emazte eta iru seme-alabekin.

Donostira itzuli zanean On Azentziok bere "Txabol-gorri" saldu izan bear zuen eta Ategorrietako etxe batean asi zan berriz Pintura ikastaldiak ematen.

Martiarena Bilbo-ko "Asociación de Artistas Vascos" taldekoa izan da. Pintore trebe ta bikaña izaki, Irakas'e bezela ez da atzean gelditu. Gipuzkoako eritlari askok bere Studioan, baita "Artes y Oficios"-Akademian ere, ikasbide ederrak artu dituzte.

Martiarena erretrato-egile oso ona izan da, len esan degun bezela. Oituzake kuadroak ere egin zituen, geienak Euskal-erriko eta Kastilla-ko jendeekin. Orrela "La Santera", "La cacharrera", "El boyero" eta mariñel batzuek. Bañan Martiarena-ren maixutasun aundiena, askoren iritziz, paisaje-pinturetan datza. Batezere paisaje txikitetan, azkar eta aguro egindakoetan. Orre'akoak, Paris, Euskalerri, Castilla eta Bre-taña-n egindako "apunte" sakon eta mamitsuak, asko utzi ditu.

Euskalerriak zor aundia ba-du Martiarenakin. Artista z'ntzo eta Erri-maitalea ez-ezik, maixu bikain, gure Ertiaren aldeko langille ne-kegabekoa ere, izan da, Goyan bego.

AYALDE

GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN
GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ES-
NE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAÑA, GURINA TA
ABAR. - EGUNGO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI
AURRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNE-
KIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA

GURELESA

Zarautz'ko gaztetxo VII'gn txapelketa

Abestutzen, itzaldikieran eta ipui-esaten

ABENDUAK 12:

Ilunabarrean gaztetxoaren arteko txapelketako bakanketa, guzien ametsa azken-saioan kide artzea, ba-ña guzietan amets ori, ezin egi biurtu, ta orra askorentzat pozaren orde-
z samiti unea.

ABENDUAK 18:

Goizeko 11'ta erdiak. Zinema pe-
lota lekua jendez ari da betetzen,
andik une batzuetara, EUSKAL JA-
KINTZA'REN ALDE, Udal-Etxea-
ren babespean eratutako gaztetxo-
aren arteko VII'gn txapelketako azken
saioari asiera ematen zaio. Gazte-
txoen artean osatutako abeslari tal-
deak «Agur Erria» abesten du, abes-
ti au, Zarautz'ko erriari eskeñia da-
go.

Berrogei ta sei gaztetxo beren la-
nak agertu bear dutenak, iru urtetik,
amalauna bitartekoak berak. Lenen-
go saioa itzaldikieran, aundienak,
egoki agertu dute beren lana, ta txalo
ugariak entzun dituzte. Entzun
ditugun olerkiak, mami aundikoak,
«Zure Oroiz», «Zergatik» ta abar.

Badatoz ondoren abeslariak 7'tik
10 urtera bitartekoak. Bi eratako
abestiak entzuten ditugu, eresi edo
musika zarrekoak eta era berrikoak,
badirudi berri zaleak ote diran en-
tzuleak. Malla onetan azkena abes-
ten du, Azpitarte'tar Margarita'k.
Erria arriturik dago, bere abots go-
xo ta yayotasunaz, bere saioa buka-
tzean, pelota lekua gañez betetzen
duan erriak txalo ots sakon saritzen
du, ala diote guziak alkarri jOri da
abestutzeal

Ondoren ipui saioak, entzuleak
pozik daude parre gozoak egiñaz.

Badatoz iru urtetik zazpita bitar-
tekoak, abestutzen, itzaldikieran eta
ipui esaten auek ere, ta sinistek ere
baditu neiko lanak, mikrofono au-
rrean zutik ta sendo beren lanak
egoki azalduaz, pozik daude batez
ere auen gurasoak, aurpegieta eza-
gutzen dira nor izan litezkean.

Olerki ta ipuiak bigarren malla-
koak, Azpitarte'tar Antonio, Sara-
sua'tar Beatriz, ta abar. Ondoren,
azken saioa 1'go mallako abeslariak,
amaika urtetik amabost bete arte-
koak. Zein baño zein egokiagoak
abots goxoak eta abesti egokiak.
Txalo zaratak bukaera bakoitzean,
baña guzien gañetik geiena entzun
zuana, Altuna'tar Andres, asieran
oker txiki bat izateak, ondatu zuan

zituan txapelketaren berriak, Manu-
facturas Aranzabal etxeari esker.

Zortzigarren txapelketa aurtun-
goa, ta gaztetxorik geiena kide artu
dutena bera, zaletasuna goraka di-
joa. jAntolatzaileak! zorionak eta ja-
rrai aurrera gogoz erria zuekin dau-
kazute.

Bidezko derizkiot txapelketa aueri
buruz, gizon baten izena aitatzea,
egia da, askoren laguntza bear iza-
ten dala, orrelako jai-aldi bat osa-
tzeko, baña batez ere bat degu gu-
zien buru gai onetan, Manolo Ur-
bieta. Abesti saiotan bere maixu la-

REN; 2.ª Itziar ESKUDERO ta M.ª
Olatz DORRONSORO.

ABESTIAK

1'go malla: 1.ª Esteban AGOTE;
2.ª M.ª Antonia LARRAÑAGA; 3.ª
Julian ARRUABARRENA, 4.ª An-
dres ALTUNA.

2'go malla: 1.ª Margarita AZPI-
TARTE; 2.ª Antxon AZPIAZU; 3.ª
Josefina MARTINEZ 4.ª M.ª Teresa

EIZAGUIRRE.

3'go malla: 1.ª Jose Antonio UR-
BIETA; 2.ª Jesús M.ª ITURRIA;

Eizagirre'tar Bizente, Zarautz'ko alkate izan zanari, oroigarria eman
zitzaien uanean.

na ongi nabarmendua gelditu zan.
jZorionak Manolo! Ikusten degu
euskal-giroak biotzean sukarra sor-
tzen dizula, aurrera iñoiz ostutzen
utzi gabe, Zarautz eta Euskalerri-
aren onerako izango baida.

Ona emen txapelketako epai-ema-
lle'en erabakiak:

ITZALDIKIERAN

1'go malla: 1.ª Jose Ramon BER-
GARA; 2.ª Balentin ELOLA; 3.ª Jo-
se Ramin AZKUE, 4.ª Mikel OÑA-
TIBIA.

2'go malla: 1.ª Beatriz SARASUA,
2.ª Franzisko ELOLA, 3.ª M.ª Mer-

3.ª Pedro M.ª MAKAZAGA, 4.ª Jo-
se Ramon AZKUE.

IPIUI ESATEA

1'go malla: 1.ª Antonio AZPI-
TARTE, 2.ª Jose Antonio MUGU-
RUZA, 3.ª Balentin ELOLA; 4.ª Jo-
se Fko. GARATE.

2'go malla: 1.ª M.ª Jose LOYOLA,
2.ª Franzisko ELOLA, 3.ª Ignazio
AZPITARTE.

3'go malla: 1.ª Jose Antonio ELO-
LA, 2.ª Antonio LUKAS.

Jai-aldi onen barruan, erriari azal-
du bear zitzaien, Zarautz'en gure
izkuntza ta oituren alde geien lan
egin bazkun edo gizonaren izena.
Ospegarri edo honorezko titulo au,
lendabiziko aldiz aurtun ematen zan,
eta aurrera, urtero emateko asmoz.

Lendabizikoa, Eizagirre'tar Bizen-
te'rentzat izan da, Zarautz'ko alkate
ainbat urtetan gendua ta ain zu-
zen il onen 13'an utzia.

Une gogongarria «Euskal zaleak»
taldeko andereñoak oroigarria es-
kura eman ziona, erria txaloka eta
bera biotz-beratuta eskerrak ema-
naz, bere itzen bukaeran oi u au
dio jGora euskera! jGora Euskal-
erria! bai erriari erantzun ere.

Zortzigarren txapelketa aurtun-
goa, irugarren urtez euskal-aste zo-
ragarriak, ikastola berreun aurtxo-
rekin, eta auek guziak, orain arte
eragozpenik txikienikan gabe. Dau-
kagun giroan, orrela gertatu bada,
zer ikusi aundia izan du alkate zi-
gorra euskalzale baten eskutetan
egotea. jKonturatuko zera orain
noski, irakurle, zergatik eman
zaion?

Egiteak dauden tokian, itzak al-
perrik diral

Ikas-bide bikaña euskal-erriko
alkate askorentzat, izan ere, jeus-
kaldun izateak, politika guziak ba-
ño lenagoko bete bear bat bada!

URRUTI

Ona emen garaille gelditu airan gaztetxoak.

bere lana, epai-emallaren aurrerako.
Goi mallako lana azaldu zuten, Ago-
te'tar Esteban, Larrañaga'tar M.ª
Antonia ta Arruabarrena'tar Julian'
ek ere.

Ikastolako aur taldea an azaldu
zan erriaren aurrean abeslari, une
goxo arek, biotza pozutuz zuan,
batez ere etorkizunari begiratuta.

Aitatutako auez kanpora, bakoit-
tzak beren gaietan, goi-mallako la-
na azaldu zutenak auek ziran gure
iritziz: Bergara'tar Jose Roman, Ur-
bieta'tar Jose Antonio, Azpitarte'tar
Antonio, Sarasua'tar Beatriz, Aran-
guren'tar Goretti, ta Azpiazu'tar An-
txon.

Donosti'ko erri-irritiak (Radio
Popular del Norte) zuzenean eman

zedes AZPIAZU, 4.ª Santiago
UGARTE.

3'go malla: 1.ª Goretti ARANGU-

BAR RESTAURANT AURRERA

Euskalerriko ta nunaiko janari goxoena
gutxi ala askorentzat.

Urbieta kaleko 12' gnean (San Martin azoka ondoan)
Urrut. 12.578. — DONOSTIA

G A Z I - G A Z A K

"Chimberianas" izenez ezagutzen diran arlotekeriak eurrez abestuten dira Bilbon. Ezagunak izango dira zuentzat be, esateko: "Entre las angustias salió un pez gordo" ta abar.

Beste au be zarra da: "A ese ladino francés le ha tocado la lotería y en la Plaza nueva ha puesto una gran pe'quería". Ladinoz gizona ereiztia ez egizue uste izan iraingarri dani. Norberan izkuntza ta besteren bat edo geyago dakiazanari yakogo izen ori. Beraz geu be ladino gara, zorionez ala zoritarrez.

Baña goazen prantzez ladinoarekin. Arek beintzat "peluquería" yarri egin eban, ta ori ezta barriketia.

Orraitio, kontatuko dautzuetan extremeñoak, ezta yarr'ko ne gosio andirik, oingo beintzat.

Extremeñoentzako Bilbo, Amerikak el da. Ta egunero etorri datozen artean, lentxo baten, eldu zan eurretari bat. Eta lanean asi baño len, loteria erosi eban. Urren egunean, arratsaldeko izparringia kalera-tu zanean, saltzalle guztiak "¡El gordo a Bilbao!" oyuka asi ziran. Ezan guzurra, egun artakoari buruz.

Extremeñoari pustu yakon bularra ta bere kolkorato "¡Adiós Bilbao!" esanaz, sartu zan barriz trenan eta bere erria yon zan, berak uste baño lenago Bilbon Amerikak eginda.

Arritu ziran bere senideak orren azkar itxultzeaz zer yazo yak? esanaz.

—Loteriko gorduak urten daust!

—Ez tok izango egia?

—Bai, emen daukodaz lau de-

simo, neure azkenengo dirutxoekin erosita.

¡Ango besarkadak!

Gizajoak uste eban, Bilbora urten ezker, Bilbon yokatzen eben guztieri urteten eutsela. An norbaitek esan eutsenean egia zala Bilbora urten zala gorda, baño ez arek eroan lumeroari; kosta ei yakon maratilla ori buruan sartzea errukarriarei.

Orain, barriz itxultzeko, biderako lain aurreratzen ei dabil. Nere aldetik, urren dato-ranean, bere lumeroari urten dayola opa dautsot.

—oOo—

Bere burua ibaira bota nai eban gizonagana osta-ozta e'du zan txiñela, errizana, zorakeri ori galazo-azteko.

Eldu eutsen berrotik eta mai-tekiro esan:

—Gizona...! ezeizu alako astakeririk egin, dagon otz onekin. Nere biarkuna errikideeri laguntzea da. Ta zu uretan mur-giltzen bazara, ni zure atzetik yon bear naz, zu ateratzera, ori bai da nere ardurea.

Nik, zu, atarako ziñukedaz, baño otz onekin pulmoni galanta arapauko genuke biok. Beraz, asmo gaizto ori laga egizu alde batera, ta yon zaite zeure etxera. Antxe urkatu zinde-kez nasai abe batetik dindiliz, pulmoniaren arrizkurik bage.

—oOo—

Bilboko egunkari baten irakurri dodanez, auteskunde egunean, Madrillen, mai orreitako ardurea ebenak, hederatzi mi-

lla ollazko ta iru milla arrautzopil yan ei ebezan.

Ecederra tortillea! On-egin daizuela mutillak!

—oOo—

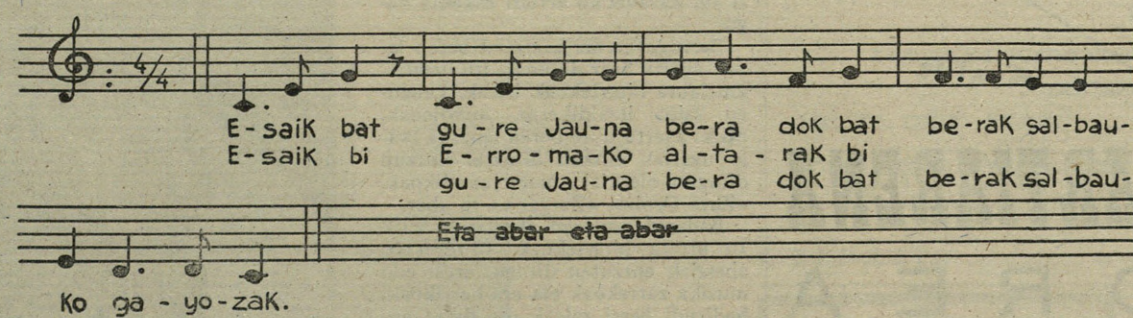
—Da?

—Beti da ta beti da? (mar-kinarrak erantzuten dabe orla).

—Ez; au ezta betiko, da. Da au, Gabonzar ta Urtebarrikoa da.

Ondo egin al dozuez yai onei, tako biurri ta kabrioak? Bai? poztuten naz. Zorion. Urte barria etorri yakula? Ongi etorria, gure izkuntzaren onerako bada. Bestela, Zakarain yaunak esango luken bezala: "Datorrena bi-jua".

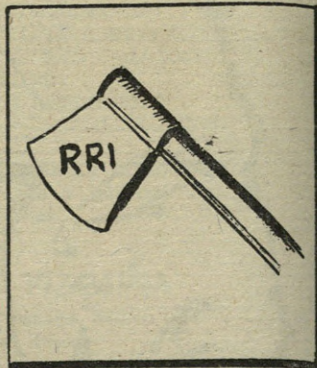
ABELETXE

EZ DOK AMAIRU

Aurreko ZERUKO ARGI batean, Abeletxe'k kontatu zigun nundik zetorkien gure kantari berriei EZ DOK AMAIRU izena. Ipui orren kantua ere an azaltzekoa baiña oker bategatik etzan kanturik agertu ipuiaren ondoan. Ona emen kantu ori nola dan:

Irudi-idazkia

Mendizaleak

nora?...

AGERPENA:

AKZORRI'RA.

ARAGI, LUKAICA ETA
ODOLKI ONAK JAN
NAI BA DITUZU EROSI
ORMAIZTEGIKO

MURUA'TAR
PAULO'REN ARAGI-
TEGIAN

ERRALDOI BEREKOIA

Arratsaldero, eskolatik zetozenean, aurrak erraldoiaren jardiera joaten ziran jolas egitera.

Jardin aundi, bakartia zan, belardi legun ta berdia zuena. Emen ta an, lur gainean, lore polit, dizdirakorrak baziran; baita ere amabi muxika zugaitz, udaberrian lore txuri ta larrosa kolorez jazten ziranak eta udazkenian berriz frutu ederrak ematen zituztenak.

Txoriak, adarren gainean jarririk, gozoki kantatzen zuten eta aiek entzuteagatik, mutikoak beren jolasak etentzen zituzten.

—Zein zori onekoak geran emen! bata besteari zioten.

Egun baten erraldoi etorri zan. Bere laguna, Kornu-lles'ko gizotsua ikustatzera joana zan, eta bere etxean zazpi urte igaro zituen. Zazpi urte barruan, bere izketa laburra nola baitzan, esan bear guztiak esan zituen eta bere gaztelura biurtzea erabaki zuen.

Eldutakoan aurrak jardinean jolasian ikusi zituen.

—Zer ari zerate or? ots egin zien garrazki.

Eta mutikoak iges egin zuten.

—Nere jardina neretzat bakarrik da —jarraitu zuen erraldoiak— Denak jakin bezate eta ni izan ezik, ez det inor utziko bertan jostatu dedin.

Orduan, orma altu batez inguratu zueneta letreru aundi au jarri zion:

SARRERA DEBEKATZEN DA
LEGEAREN ZIGORPEAN

Erraldoi berekoi bat zan.

Aur gaixuak etzuten orrezkero jolas egiteko tokirik.

Kalean jostatzen saiatu ziran; baiña kalea autsez eta arrikoskor zorrotzez beterik zegoen eta ez zitzairen atsegin. Orma luzearen ingurutik ibiltzeko oitura artu zuten, ikaskizunak bukatu ta gero, beste aldean zegoen jardin ederraz itz egiteko.

Orduan, udaberria eldu zan eta txoriak eta loretxuak sortu ziran lurralde guzian.

Erraldoi berekoiaren jardinean bakarrik neguak jarraitzen zuten.

Txoriak, aurrak ez zegoelako, kantatzeko gogorik etzuten, eta zugaitzak loretzeaz aazturik zeuden.

Bein batean lore polit batek belar gainean burua altxa zuen; baiña letreru ura ikusita, mutikoetan pentsatzen, penaren penaz lurrera erorita ostera lo artu zuen.

Izotza ta elurra bakarrik poztu ziran.

—Udaberria jardin ontaz aaztu da —zioten—. Orri eskerrak urte guztian biziko gera bertan.

Elurrak belar gainean bere zapi txuria zabaltu zuen eta izotzak zillarreaz zugaitz guztiak jantzi zituen.

Orduan iparaizea deitu zuten berekin bolara bat igaro zezan.

Ipar aizea deia artuz etorri zan. Larrutan bilduta zegoen.

Egun osoan orruka zebillen noiz nai tximiniak lurre-ratuz.

—Leku au zoragarria da. Deitu dezagun kazkarabarra ere.

Eta alaxe kazkarabarra eldu zan.

Egunero, iru ordutan, gazteluko teillatu gainean tanborra joka aritzen zan, teilla puskatu zituen arte. Ordun

aalik azkarrena jardinari biraka jardun zan. Grisez jantzita zijoan eta bere arnasa izotz tankerakua zan.

—Udaberria oraindik zergatik ez datorren ez det sumatzen —zion erraldoi berekoiak, leiota azalduz bere jardina otz ta txuri ikusten zuenean—. Naiago nuke egualdia aldakuko balitz!

Baiña udaberria etzeterren, ezta udara ere. Udazkenak urrezko frutuak ekarri zizkien jardin guztiei, ez baiña bat ere erraldoiarenari.

—Berekoa da, beraz esan zuen.

Eta beti negu zan erraldoiaren etxean, eta ipar aizea, kazkarabarra, izotza eta elurra dantzan zebiltzan zugaitz artean.

Goiz batean erraldoiak, oean etzanda zegoela, soñu zoragarri bat entzun zuen. Ain gozoa iruditu zitzaion, erregaren eresleriak andik pasatzen zirala pentsatu zuen.

Egitan txoka bat zan, bere leiota aurrean kantari.

Ainbeste denbora baitzan bere jardinean txori bat kantari ez zuela aditu, munduko kantu ederrena iruditu zitzaion.

Orduan kazkarabarrak, bere buru gainean egiten ari zan dantza utzi zuen, eta ipar aizeak bere orrua ere bai. Usai gozo bat eldu zan beregana zabaldutako leiotik.

—Azkenean udaberria eldu dela uste det esan zuen erraldoiak.

Eta oietik jaikita, leiota azaldu zan eta begiratu zuen. Eta zer ikusi zuen? Alegia, oi ez bezelako ikuskizuna.

Orman irikitako txulo batetik mutikoak irrist egin zuten eta adarretara goratu ziran. Ikusi ahal zituen zugaitz guztien aur bat ba-zegoen, eta zugaitzak ain zorionekua ziran aurrak beren gainean eusten zituztelako, lorez bete zirala eta mutikoen buru gainean beren besoak atseginiki eragiten zituztela.

Txoriak batetik bestera egetan ari ziran, pozez kantari, eta loreak, beren buruak belar gainean altxiaz, parrez.

Ura zan ikuskizun polita!

Zoko batean bakarrik, jardineko zoko bastertuenean, negua zan oraindik.

An mutiko txiki bat zegoen. Ain txikia zan, zugaitza-aren adarretara ezin izan zuela eldu, eta inguruan zebillen, saminki negarrez.

Zugaitz gaixua, izotzez eta elurrez bete zegoen oraindik, eta ipar aizeak orru egiten zuen bere gainetik.

—Igo zaitez, mutil esaten zion zugaitzak.

Eta ahal zuen guzia makurtuz, bere adarrak luzatzen zizkion, baiña aurtxo txikiegia zan.

Kanpora begiratudutakoan erraldoiaren biotza bigundu zan.

—Nolako nerekoa izan naizen! pentsatu zuen. Orain badakit udaberriak zergatik ez duen onera etorri nai izan. Aurtxo txiki ori zugaitzaren tontorrean jartzera nua, gero orma botako det eta nere jardina mutikoen jolas tokia izango da beti.

Erraldoiak, egin zuenagatik benetan damututa zegoen.

Orduan, eskallera jaxita, berriz atea iriki zuen eta jardinean sartu zan.

Baiña aurrak ikusi zutenean oso bildurtuak gelditu ziran eta iges egin zuten. Jardina, berriro, negua nausitu zan.

Aurtxo txiki arrek bakarrik ez zuen iges egin, ez baitzuen ikusi etortzen, begiak malkoz ain betiak zituen.

Eta erraldoi beregana joan zan, eta bere eskuetan artuz, zugaitz gainean jarri zuen.

Eta zugaitza berealaxe loratu zan, txoriak gainera etarritzera eta kantatzera etorri ziran eta aurtxoak besoak luzatuz lepoa inguratu eta muxu eman zion.

Eta beste mutikoak, onezker erraldoi gaiztoa etzala ikusiaz, bereganatu ziran eta udaberriak lagundu zion.

—Emendik aurrera zuen jardina au da, mutikoak esan zien erraldoiak.

Eta gabi aundi bat artuaz orma bota zuen.

Eta nekazariak eguardian azokara joan ziranean, erraldoi mutikoekin jolasian, pentsa liteken jardin zoragarrian, ikusi zuten.

Egun osoan ibilli ziran jolasian eta gualdean erraldoiari agur esatera joan ziran.

—Baiña nun da zuen laguna? —galdetu zion— nik zugaitzera igo nuen mutil koxkor ura?

Erraldoiak ura maite zuen geiena, laztan ta muxu eman baitzion.

—Ez dakigu —erantzun zuten—; joan da.

—Biar etortzeko esaiatzute esan zien erraldoiak.

Baiña mutikoak ez zekitela nun bizi zan eta inoiz etzela ikusi erantzun zioten.

Eta erraldoi oso triste gelditu zan. Arratsaldero, eskolatik irtenda gero, mutikoak erraldoiarekin jolasera zijozen, baiña onek orrenbeste maite zuen aurtxo txiki ura etzuen berriz ikusi. Aur guziekin txit ona zan, baiña lenngo laguntxo falta zuen eta bereaz maiz itz egiten zuen.

—Naiko nuke ikusi esaten zuen.

Urtiak pasa ziran eta erraldoi zartu eta auldu zan. Onezker jolasian ezin zan ibilli; siloi aundi baten exeri egoten zan aurrei jolasian begira eta bere jardina miretsiz.

—Lore eder asko ditut —zion— baiña aurrak dira lore-rik ederrenak.

Neguko goiz batean, jazten ari zan bitarten, leiotik begiratu zuen.

Ikuskizun zoragarria zan benetan. Jardinearen mutur batean zugaitz bat lore txuriz ia bete beterik zegoen. Bere adar guziak urrezkoak ziran, eta zintzilikan zillarreko loreak zeuden; zugaitzpean ainbeste maite zuen mutil koxkor txiki ura zegoen.

Erraldoi pozez beterik, eskallera bera jeitxi zan eta jardinean sartu zan. Belar gainetik korrika ibilli zan eta mutikoarengana urbildu zan. Onduan egon zanean, aseriaz arpegia gorritu zitzaion eta ots egin zuen:

—Zu zauritzen zein ausartu da— ots egin zuen erraldoiak esaidazu. Ezpata artu ta ilko det.

—Ez —erantzun zion aurrak—, auek Maitasunaren zauriak dira.

—Eta ori zein da? esan zuen erraldoiak.

Bildur begirakor bat sartu zitzaion, mutil koxkorrean aurrean belauiko eroriazi ziona.

Eta aurtxoak, erraldoiari irripa bat egiñez, esan zion:

—Zuk bein zure jardinean jolas egitera utzi ninduzun. Gaur nerekin, nere jardinean, zerura, etorriko zera.

Eta arratsalde artan mutikoak etorri ziranean, erraldoi zerraldo, illa, arkitu zuten zugaitzpean, gorputz guzia lore txuriz estalita.

OSCAR WILDE

PIENSOS SANDERS

**NEKAZARITZAKO
AGINTARIARI
LAGUNTZEKO
EKINTZA**

**ABELGORRI TA MOTA GUZITAKOAK
ONAGOAK IZATEKO**

**Eguberri on
Urteberri on**

EGILLEA:

EDMUNDO AZNAR'EN ALARGUNA

PAMPLONA - ECHAVACOIZ

Coca-Cola-ren lenengo idatz-leiaketan Sarituak

(1'garren orrialdetik)

—Amar garren saritik ekin ziranez, ainbeste izen entzun ta bigarrenera iritxi bitartean ze pentsa zenduan?

—Ni bigarren sariaren irabazlea izan nintzean ezin sinistu nuan, ta asko bildurtu nintzan Coca-Cola etxeok ainbeste izenaren artean naaspillatu ta okerren baten gaitik neri bear ez zan eskutitz biali ote zidaten. Etsita nengoan.

—Zorionez ez zan okerrik izan ordea. Zuk idatzitako lan ori euskal esaera ta kutsu ederrez ornitua dago, nun jabetu zera aberastasun guzi orretzaz.

—Ez —Ez dakit ba, Ikastolan izan bear. Liceo Santo Tomas'en daukagun zuzendariak, oneri garrantzi aundia ematen dio, or dagoela euskeraren giarra esanaz, ta asko saiatzen da, guri ori erakusteko. Ni asko konturatu gabe or ikasia izango dut bada.

—Ba dakizu, mugaz beste aldeko Euskalerrria ikusi al izango duzula zazpi egun iraungo duan ibillaldi ederrean. Iñoiz izana al zera?

—Ez, maiz entzuna dut oso polita ta benetan ikusgarria dela, bainan ez dut iñoiz izan ikusteko zoririk.

—Orain ba duzu ba, ta ondo irabazia gañera. Jarrai bide ortatik. Euskalerrriak zuen bear aundia bai du. Zorionak zuri, ta baita ere zure gurasoari.

Mikel Mendizabal mutiko jatorra izan dugu sariketa-aren irabazle. Deitua izan danean saria jasotzera ezin sinistu zuan ainbesterañoko adurra izan zuenik, pozaren pozez itzegiten ezin asmatu zuan ta geroxeago egin bear izan genizkion gure galderak.

—Zuk eginitako idatz lana aukeratua izan dala sinisten al duzu?

—Bai, pixkanaka-pixkanaka sinesten ari naiz. New-York'era joate ori gauz aundiegia zan orrelako ametsik egiteko, ta iñoiz ez nuen orrelako pentsamenturik egin, eta orain bat batean jakitean, zalla egiten da egia danik sinistea.

—Zenbat urte dituzu?

—Amaldu. Emen Donostia'n jaio nintzan Errege egunez, orra ba zenbateraño erregalua ekarri didaten aurtengo urtean, ill erdi bat aurrez gañera.

—Euskal ikastolan ikasi izango zera noski?

—Bai, txiki-txikitat euskal ikastolan sartu ninduten nere gurasok ta gaur oraindik Liceo Santo Tomás'en nabil.

—Zure idatz lanean Domingo Agirre ta Lizardi ere aita-tzen dituzu, irakurle purrukata zaitugu itxura danesz.

—Ikastolan irakurtzen ditugun gauzak dira. Ain zuzen «Garoa» oraintxe irakurtzen ari giñan eta Lizardi leendik irakurria ba dut ere bere zenbait olerki buruz ikasi genitun eta oraindik ere gogoan ditut.

—Orra ba ze ondoren ekarri dizkizun euskal gaietaz jabetua izateak. Ta gurasok utziko al dizute ain gaztea izaki ta New-York'eko muturreraño joaten?

—Noski baietz, Ni bezin pozik daude berak; ezin eraman izango nien au baño Gabonetako erregalo oberik.

—Ez da batere arritzekoa, sinisten dugu bai; guraso euskaldunentzat ez baida beren semeak euskal bidean zindo ikustea bezelakorik, Zorintzuak berak. New-York'en ze egin edo-ze ikusteko asmoa duzu?

—Dena, dena nai nuke ikusi. Ain desberdina dela entzun izan det beti, ez dakit ze izango dan ikusgarriena. Ara joaten naizenian gauz denak ikusi nai ditudala esango diet.

—Ulertuko al zera ango jendearekin?

—Aiek neri bezin ongi nik berari ulertuko dietela us-tut. Nola nai euskaldunak an ere izango dira ta elkar ulertuko gera.

—Bapo mutiko! Zorionak eta laister arte, gaurtik aurrera maiz agertu bearko duzu, Euskal erriko mutiko guzien eredu bezela.

Amar sarituen artean zazpi Donostia'ko Liceo Santo Tomas'eko ikasleak ziran, ori dela ta bertako zuzendariari gure zorionak eman nai izan dizkiogu.

—Zorionak Iurramendi jauna. Pozik noski?

—Bai, benetan pozik, Irakaskintzat ba ditu bere alderdi onak ere, ta auxe izan da bat.

Itzegitea alperrikakoa da onelako gauz baten ondorenean, nik ez dut ba ezer esatekorik mutikoak mintzo dira beren idatziaren bidez.

—Agur ta zorionak.

—Agur bai ta eskerrikasko irakasle guzien izenean.

Iberia ta Coca-Cola etxeok ordetzakariak Mikel E orza bigarren sariaren irabazleari bere saria emanaz.

Lenengo Saria irabazi duen idatz-lana

Ura zan gizona ura! Zazpi oin bai luze...

Itz oek, «Garoa» deritzan euskal idaztia, Domingo Agirre Ondarrutarrak sortua burutzen dute.

Idazti onetan, euskal artzai jator baten bitzitza nola dan, poliki agertzen du. Artzalak ez dira Euskalerrrian bakarrik, baizik eta lur-bira osoan. Baño, artzaiaren bitzitza ta bere neke guziak nola diran jakiteko, artzai euskalduna aukeratu det.

Nola da artzaia? zer egiten du? Ez al da mendian aspertzan? Onelako, eta auen antzako galdera asko gere buruari askotan egiten dizkiogu. Baña ez ez da asper-tzen, ez da nekatzen, eta iñor baño pozikago bizi da.

Egia da bakarrik bizi dela, eta egun askotan ez duala iñor ikusten. Bein baño gelagotan esan degu ez genula artzai izan naiko.

Ez du iñor artzaia ezagutzen, bere ardiarekin, bere mendiekin, Jainkoarekin eta gauz askorekin ederki asko bizi da. Egutero, goizean goiz jaiki, eguzkia atera bezin laister azpantarrak eta albarkak jantzi, taloa esne pixka batekin artu eta gure gizona egunerokoak egiteko prest dago. Ardiak jetxi, eta an dijoa bere zakurrarekin artaldearen atzetik, belardi goxoaren bila.

Ardiak belardian belarra miakatzan utzi, eta egur-di-aldean ba dator berriz txabolara bazkaltzera.

Sua pixtu ta su gañean baba eltzea urdaiarekin. Babak jan eta gaztaia gero. Arratsaldean ardiak ekarri ez-kero ibillaldi luzetxo bat. Iguzkia izkutatzean oera ber-riz.

Au izaten da, artzaiaren bizitza, Euskalerrrian.

Neguan, ardiak beren basarritara jexten dituzte, ne-guan otz egiten baitu mendi gallurretan.

Artzaiak, abere mota asko zaindu lezazke: ardiak, as-toak, belak, aurtzak, zerriak... abar eta abar. Asto-artaldeak ba ziranik ez nekian baña orain dala egun gu-nik, mendia bai du bere jolas tokia.

Artzaiaren txabolak ez dira oso ederrak: arri batzuk bat bestearen gañean ipiñi, pareta bezela, eta tellatu-tzat ola aundi bi, ta gañean tellak. Barruan ke-bide bat eta lurrean garo zapaldua, oi bezela.

Ai egaztia banintz, gaiñik gain nabilke! Au da Lizar-di zanaren esaera polit bat. Artzaiak ez du esaera au eza-gutzen, baiñan egaztiak eta aberetatik laisterrenak baño obekiago gaiñik gain dabil. Bere bizia mendian dago, eta aren errege dala uste du. Alde batetik egia da, ez dago iñor (oso gutxi beintzat) artzaia bezin errex ibiltzen da-nik, mendia bai du bera jolas tokia.

ERREGEETAKO ESKARI BAT

ZERUKO ARGIA guztion da. Guztion arte egiten da: idazleak, eritlariak, musikok... arpededunak, saltzailleak, irakurleak. Guztioi esker ZERUKO ARGIA gora dijoa. Azkenengo zenbakitik sumatu deza-kezute zer lortu leiken ALKARTUAZ.

Arpededunak ere gora dijoazte. Azkeneko iru aste auetan, bata beste, 34 arpededun berri artu ditugu as-tean. Arpide ta irakurle geiago baditugu, ZERUKO ARGIA obetuko degu. Guztion eskuetan dago gogo ori betetzea. Nork ezin du urteko arpide-saria or-daindu? Nork ezin digu ERREGEETAKO ERRE-GALU bezela arpide berri bat egin, edo besteen ar-pidea ordaindu.

Bigarren Saria irabazi duen idatz-lana

Artzaiak oso bizi gogorra darama. Goizean jaiki ta aum-tzak jetxiezkerotik ta gabean artalde bakoitza bere leku-ra jaso arte lana besterik ez du egiten. Gutxi janda etsitzen dan gizona; oso soin gogorrekoa da, Gutxitan arkituko duzu, oso nekez, artzai bera.

Ba dakizkete artzaiak mendi-oiartzun guztien jatorri iz-kutuak; antzematen diote nundik datorren soñu ixillen ta txikiena, gure belarriak entzungo eztuna, sen oni eskerrak ekaitzaren durrunda ta trumoiak entzunda artaldeak jaso ta aterperen batera eramaten dituzte. Otsoaren alarua ere entzunten dute beren belarri ernaiek, naiz bi ordu bideko ezipiñean izan.

Gure aitonak onela esaten zuan artzaierri buruz: Jokin lepokerra zan nik geiena ezagutzen nuena, pagoa baño sen-doago ta makala baño luzeago; bazekian eizean amaika jauntxok baño geiago, aren trebetasuna! Ala ta guztiz ere etzuan bere burua gauz aunditatz jotzen.

Orregaitik nuan oso maite lepokerra zana, ni eiztari itxutua bai nintzan.

Nik gauza asko eman nezaizkion, arotza bai nintzan, ba-ño berak beti ezezkoarekin erantzuten zidan.

Jokin, nik mai bat eman dezaioket berorreri, arotza naiz ta.

Ezetz! Jaunari eskerrak naikoa ba det bizi izateko, ik ezin al dek bururatu artzai batek mairik gabe jan lezakela?

Baña berorrek ba daramazka...

Beorrek mendian! Ika itzein niri, gero... Berorreka itze-giten ba ditek, gaiztakerin bat egiten ari dirala edo egun didatela iruditzen zait, ori erritarren itza dek motell

Gure Jokin orrek bizitzeko orbel ta txillarrezko oin, ontzia ta kutxara zarra besterik etzuan bear bere txabolan, bere jantziak artille ta larruzkoak ziran. Bere arkumeant-zat bere buruarentzat baño kontu geiago zerabilzkin.

Artzaiak dira soinketan ere gutxi eraman dezaikete-nak. Orrelako artzaiak bakarrik indarartu dezate, ta art-aldeak aunditu ta arkume, ardi, aurtxume, aurtz, auri ta akerrak kontu egiteko diñ izan.

Zenbait jun dira Ameriketara artzaitzaz, urrutik ur-re, urbilletik lur, artzaitza beti zalla da ta usteak ustel biur-ziazaizkiet. Pixkatzuk atera ziran aurrera, besteak argal ta aldarre txarrean Euskalerrira etorri ziran berriro.

Naiz ain gogorra izan artzaiaren bizia ederra da, mend-i goi oietan Jaungoikoarekin ta bakardadearekin ludiaren iz-kutoki geienak ezagutuaz, soñak altzonduzko ta biotzak urrezko biurtzen dira. Nekez dago jende gaiztoa artzaien artean; eskuzabalak ba dira biotz zabalago. Ez diote men-dizaleari aterpea ta erreberoak ukutzen: Neke al zaude? ara orbela, Gose al zaude? ara gazte ta gaztañak. Egarrri al zaude? ara esnea ta ura.

Saririk gabe ibiltariari laguntzen diote bidean, ma-killla eskuan duela bideak erakutsiaz.

Gauz ezaguna da sarri artzaiak meza galtzen dutela, baña ez da fede txarrez. Maiz ermitarik urbillena sei ordu bide dute. Bestela beko jendeak baño obeagoak dira so-ñez ta biotzez.

Artzaia beñ ere ez dago goibel, beti alai parre at-tzean, naiz neke ta gaixo egon.

Oso ikaskizun aundia degu artzaiekin, biotz aundi ta bizi gogor'eko gizon oiek.